

**BASF**

The Chemical Company

**Seme rađa  
profit**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a  
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789  
www.limagrain.rs**hrana  
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

**SREMSKA**

Godina II • Broj 12 • 22. mart 2013. • cena 40 dinara

**сремске  
новине**

# POLJOPRIVREDA

## REZIDBA



Foto: D. Čosić

**R**elativno blaga zima pogodovala je dobrom prezimljavanju biljaka ali isto tako je pogodovala i prezimljavanju različitih patogena izazivačima raznih bolesti i šteta tokom vegetacije.

U voćnjacima treba završiti rezidbu i, posle analize zemljišta, uneti potrebne količine đubriva, kao i obaviti zaštitu voć-

njaka. Pri tome, temperatura mora biti iznad 15 stepeni. Vrsta preparata kojim treba tretirati voćnjak, zavisi od faze u kojoj se biljka nalazi. Ako je u fazi mirovanja, može se primeniti kombinacija bakarnih preparata sa nekim insekticidom, ukoliko su biljke počele sa vegetacijom treba bakar isključiti.

### U OVOM BROJU

KONKURSI ZA UNAPREĐENJE  
POLJOPRIVREDE**Pokrajina  
pomaže agraru**

Strana 2.

PREDSETVENI  
RAZGOVORI U SREMU**Setva  
u senci  
aflatoksina**

Strana 3.

### „DAN POLJOPRIVREDE I SELA“ U ŠIDU

## Priznanja vrednim proizvođačima

**U** Šidu je, u organizaciji Udruženja „Zavičaj“ iz Sremske Mitrovice i Opštine Šid, po prvi put održan „Dan poljoprivrede i sela“. Cilj ovog susreta, kojeg je otvorio zamenik predsednika Opštine **Srdan Malešević** bio je, kako je istaknuto, da se oda zaslužno priznanje vrednim poljoprivrednicima sa područja šidske opštine.

Najboljim ratarima, stočarima, vinogradarima, voćarima, mlekarima, pčelarima i udruženjima žena zahvalnice su uručili predsednik Opštine Šid **Nikola Vasić** i predsednik SO dr **Branislav Mauković**.

Strana 4.

**SMS MALI OGLASI 064/1629-737**

ISSN 2217-9895



9 772217 989003

fabrika natron veća  
tel: +381 22 639 096;ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА  
СЛУЖБА • Сремска Митровица •  
Светог Димитрија 22"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5  
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932  
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 11. 3. do 15. 3. 2013.

- Rast cene kukuruza
- Stabilna cena pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

## KAD SE PODVUČE CRTA - ZABRINUTOST

# Manja proizvodnja i rast uvoza agrara

**Postignuti slabiji rezultati u poljoprivredi Srbije trebalo bi da obezbede bilansne potrebe zemlje u hrani, relativno skromnu uposlenost prerađivačke industrije, kao i minimalnu mogućnost izvoza i to kod malog broja tradicionalnih izvoznih roba**

Poljoprivreda Srbije, kao vođeća privredna grana, u 2012. godini je poslovala u nepovoljnim klimatskim i otežanim ekonomsko - finansijskim uslovima, a to je uticalo na veliki pad fizičkog obima proizvodnje od oko 17,5 odsto. Najbolji dokaz toga je manja proizvodnja pšenice za osam odsto, kukuruza za 45,5 odsto, suncokreta za 15,3, soje je bilo manje za 36,3, šećerne repe 17,5 odsto, uljane repice čak za 55 odsto, duvana za 18,3 odsto, krompira za 35,2 odsto... Kada je reč o proizvodnji voća i tu je značajno smanjenje, pa je manje ubrano šljiva za 32,8 odsto groždja za 19,1 odsto... Postignuti slabiji rezultati bi ipak trebalo da obezbede bilansne potrebe zemlje u hrani, relativno skromnu uposlenost prerađivačke industrije, kao i minimalnu mogućnost izvoza i to kod malog broja tradicionalnih izvoznih roba. Nije dobro što se u zemlji sve manje proizvodi hrane, posebno onih artikala koje možemo da imamo i za izvoz, a istovremeno se država visoko zadužuje i kupuje prehrambene proizvode, često i lošeg kvaliteta, koji su štetni i po zdravlje naroda. Predlog je da se uvoznici odobri kupovina u svetu koja je ravna visini njihovog izvoza. Ovo je, između ostalog, konstatovano na sednici Odbora Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Privredne komore Srbije (PKS).

Sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju PKS **Željko Brozović** je naglasio da je pad proizvodnje od blizu 18 odsto rezultat suše i niza drugih okolnosti. Slabije proizvodne rezultate u ratarskoj proizvodnji u 2012. godini pratili su nešto bolji finansijski efekti koji su direktna posledica značajnog rasta prodajnih cena svih kultura.

## Uvoz mesa

Prema mišljenju sekretara Regionalne privredne komore u Subotici **Ivana Vojnića Tunića**, potrebno je pooštriti kontrolu na granicama jer uvozimo mnogo mesa (lane oko 11.000 tona svinjetine) što je za četiri puta više nego 2011. godine. Posebno brine što je to veoma često meso lošeg kvaliteta, i ovde stiže kada se u zemljama EU obnavljaju robne rezerve.



Prošle godine rod kukuruza za 44,5 odsto manji nego 2011.

Učestvujući u raspravi direktor Poslovne zajednice za industrijsko bilje iz Novog Sada **Olga Čurović** je naglasila da će prošlogodišnja zabrana izvoza šećerne repe da se odrazi na ovogodišnju setvu, u kojoj je cilj da se "slatki koren" zaseje na 70.000 hektara. Teška situacija je i sa jestivim uljem, jer ga ima mnogo na zalihama. Kako bi se pomoglo fabrikama pred prolećnu setvu, predloženo je da Robne rezerve Srbije otkupe 7.000 tona ulja od proizvođača. Inače, ulje se i uvozi, nije boljeg kvaliteta ni jeftinije od onog koje nude domaće fabrike. Sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Privredne komore Vojvodine **Đorđe Bugarin** je ukazao na to da su na teško stanje u poljoprivredi uticale i neadekvatne mere Vlade Srbije, posebno u prošloj godini. Najveći problem srpske poljoprivrede sad je nedostatak novca za prolećnu setvu koja treba da se obavi na blizu 2,5 miliona hektara.

Komercijalni direktor „ŽitoVojvodine“ **Zdravko Šajatović** je istakao da je rak - rana privrede, pa i prehrambene industrije siva ekonomija. Po njegovim rečima od 800.000 tona pšenice koja se nalazi u mehljavi, čak polovina je u svojoj zoni, a njena vrednost je oko 50 milijardi dinara. Kada bi se samo ovaj problem rešio, budžet Srbije skoro da ne bi imao problema. Zbog postojanja sive zone, mlinovi u Srbiji mehlju gubitke i postepeno se gase. Uz rešavanje sive ekonomije, potrebno je hitno da se donese zakon o robnim rezervama.

## Nerešeno finansiranje

Nerešeno finansiranje agrara od 1994. godine i visoke zele-naške kamate utiču na smanjenje proizvodnje po tonama, ali i na rast cena. Za rešenje problema ima puno nemuštih objašnjenja, mnogo toga se svodi na politiku, što nije dobro.

Direktor fabrike duvana u Čoki **Predrag Stojanović** je naglasio da se nekada u Srbiji na ovim prostorima proizvodilo blizu 30.000 tona duvana, a danas samo sedam do osam hiljada tona. To je nekada je peradljivo 17 fabrika, a danas ih ima samo četiti. Duvan je profitabilna delatnost, sve zemlje osim Srbije je stimulišu, jer je to izvožno orijentisana grana. Mi umesto da izvozimo, lane smo uvezli čak 9.458 tona duvana. Dakle, gasimo ovu profitabilnu delatnost.

Predsednik Odbora Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju PKS **Rajko Latinović** je ukazao na teško stanje u ovoj značajnoj privrednoj grani. Imamo napredak u nauci, proizvodnji mašina, a proizvodnja nam je u ovoj delatnosti manja nego 70-ih godina prošlog veka, naglasio je on.

Imamo i loše bankarstvo u zemlji, primera radi, banke su iz zemlje u protekloj deceniji iznele više novca nego što je stiglo direktnih stranih investicija - navodi Latinović. Imamo i najviše kamate u Evropi, pa one ne mogu da pokrenu proizvodnju. Cene su visoke, mnogo "skaču" zbog toga što ih nereguliraju rast proizvodnje.

Najbolji dokaz pogrešnih ekonomskih poteza u zemlji je činjenica da se sve više zadužujemo, a istovremeno se smanjuje izvoz. Uzimamo pare u zajam kako bi kupili u svetu ono što možemo i sami da proizvedemo kako za sebe tako i za izvoz. Na taj način zadužujemo i svoje potomke - zaključio je Rajko Latinović.

S. P.

## Bez koncepcije

Savetnik u Privrednoj komori Srbije **Milan Prostran** je naglasio da u zemlji i danas nedostaje valjana strategija - koncepcija agrara. Po njegovim rečima još uvek ima lutanja uz velika obećanja za ovu delatnost. Ne vidi se ni pravo rešenje za koncepciju razvoja primarne poljoprivrede ni prehrambene industrije Srbije.

## STARA PAZOVA

## KONKURSI ZA UNAPREĐENJE POLJOPRIVREDE

# Novi podsticaji poljoprivredi

**Novim kreditnim ciklusom počinje i novi sistem finansiranja vojvođanske poljoprivrede, koji će biti usaglašen sa principima finansiranja u Evropskoj uniji, kako bismo privukli evropske pare u našu poljoprivredu**



Novi konkursi za unapredjenje poljoprivrede

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo raspisao je jedanaest konkursa namenjenih unapređenju poljoprivrede u Vojvodini, o kojima je predstavnicima vojvođanskih lokalnih samouprava, održanom u Staroj Pazovi, govorio potpredsednik Vlade Vojvodine i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Goran Ješić**.

On je istakao da će sa novim kreditnim ciklusom početi i novi sistem finansiranja vojvođanske poljoprivrede, koji će biti usaglašen sa principima finansiranja u Evropskoj uniji, kako bismo privukli evropske pare u našu poljoprivredu.

Prvi put, od ove godine, realizovaćemo jednu značajnu meru za razvoj voćarstva u našoj pokrajini, a to je podizanje zaštitnih mreža, kojima će biti obuhvaćeno preko 200 hektara. Pored toga, 100 hiljada hektara će biti pokriveno sistemima za navodnjavanje, a uvedene su i nove mere u povrtarstvu, gde vidimo veliki potencijal i povećanje profita po hektaru za naše poljoprivredne proizvođače - rekao je Goran Ješić.

I ove godine biće ulagano u ruralni razvoj, odnosno vodovod, kanalizaciju i niski napon u vojvođanskim selima. Zadržani su i programi koji se odnose na komasaciju i poljoprivredne službe, koje su korisne i veoma potrebne u cilju zaštite poljoprivrednih proizvoda u ataru.

Potpredsednik Ješić je prezentovao ideju o tome da se u svim opštinama u Vojvodini napravi nešto što će biti vrhunski domaći proizvod od mleka i mesa, koji će biti proizveden upotrebom vrhunske tehnologije, pod kontrolisanim uslovima, od ishrane do plasmana u prodavnicu. Za početak je dogovoreno, da poljoprivredni proizvođači u deset opština, koji imaju problem plasmana svojih proizvoda zbog monopolan na tržištu, svoje proizvode prerade u zajedničkim klanicama i mlekarama, te da taj proizvod, vrhunskog kvaliteta, ponude građanima.

Važno je da ulažemo u standardizaciju proizvodnje, kako bismo izbegli problem plasmana naših proizvoda na tržište zemalja koje su usvojile standarde više od naših - istakao je Ješić, osvrnuvši se na aktuelni problem plasmana jabuka na rusko tržište.

S. P.

## IZ MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE

# Krajnji rok za registraciju 31. mart 2013. godine

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pozvalo je sve poljoprivrednike da izvrše registraciju ili obnovu registracije poljoprivrednih gazdinstava do 31. marta 2013.

godine, kako bi ostvarili prava na sve podsticaje u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Datum je definisan zakonom i neće biti moguće pomeranje ovog roka, saopšteno je iz ministarstva.

SREMSKA  
POLJOPRIVREDA

**OSNIVAČ I IZDAVAČ:** NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica  
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić  
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Milan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737  
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs  
**TELEFON/FAX:** 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji  
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.  
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.  
ISSN 2217-9895  
COBISS.SR-ID 273701127

# Agrar nije samo trka za profitom

**Za prolećnu setvu u Sremu ostalo je 178.038 hektara slobodnih oraničnih površina. Rasprava o velikom poslu u regionalnoj komori nije mimošla posledice otkrivanja aflatosina u kukuruzu i mleku iznad granicama dozvoljenih i posledica koje treba dugo lečiti. Da li i kako agrar prerasta u trku za profitom?**

Prolećna setva u Sremu je na samom početku budući da su do 20. marta zasejane male površine šećernom repom i jarim ječmom pa će sa stabilizacijom vremenskih prilika posao na njivama biti ubrzan. Ali, dobro bi bilo da je samo vreme problem ratarima ovog proleća. Lako bi se tu prilagodili da nije besparice, skupljeg repomaterijala u celini posmatrano za 15 do 30 odsto, neisplaćenih lanjskih subvencija, nedostatka adekvatnih semena za aktuelne vremenske uslove koji su se letos pokazali u pravom svetlu i - aflatoksina. Posledice svih problema pobrojanih i drugih problema sada jasnije dolaze do izražaja i za njih treba, što pre, pronaći rešenja.

## Procene i očekivanja

Martovska zajednička sednica Odbora Udruženja za agrar i Saveta za registrovana poljoprivredna gazdinstva Sremske privredne komore, održana u Sremskoj Mitrovici, bila je posvećena upravo setvi jarih useva, a ocene diskutantata u raspravi odnosile su se i na napred napisano. Jer, smatraju članovi ovih odbora da bi bilo dobro da ocene o toliko puta ponovljenoj problematici agrara, konačno čuje neko ko odlučuje i da se nešto pokrene nabolje, da se stvari promene sistemski, jer se agrar sve više pretvara u trku za zaradom i profitom, ali na njenom čelu nisu primarni proizvođači.

Sve u svemu i ova setva će biti praznih novčanika i neizvesnosti. **Vladimir Vlaović**, sekretar komorskog Udruženja za agrar, rekao je da procenjena struktura setve, koju treba obaviti na blizu 180.000 hektara, ima osnovu u nizu pokazatelja: u višegodišnjoj strukturi setve, strukturi setve u prošloj godini, plodored, kretanju cena poljoprivrednih proizvoda na domaćem i na stranom tržištu, zalihama na svetskom tržištu i predviđanju cena naredne godine, izvozu,



Sa sednice

razvoju stočarstva, razgovorima sa proizvođačima, prerađivačima, naukom, privrednim komorama, zajedničkim savezom, udruženjima poljoprivrednika...

## Manje kukuruza

Očekuje se da će doći do smanjenja površina pod kukuruzom za oko 11.610 hektara ili za devet odsto. Ova kultura je 2012. godine u Sremu ostvarila pad prinosa u odnosu na prošlu godinu za 69 odsto zbog sušne godine, pa će i pored veće cene proizvođačima doneti mnogo manji finansijski rezultat. Uslovi, problemi oko izvoza (zaraženost aflatoksini), stagnacija stočarstva su elementi koji će verovatno uticati na smanjenje površina pod ovom kulturom. I šećerna repa je lane, kao i kukuruz, loše podnela ekstremnu sušu, postignuti su manji prinosi za 52 odsto nego 2011. godine ali sa nešto boljom digestivnošću. Šećerna repa je imala nešto bolju cenu korena, manje odbitke nečistoće, mnogo manje problema oko prevoza i prizmiranja, i pored

smanjenja prinosa ostala je kultura koja je iznad ostalih po finansijskim efektima. Prerađivači najavljuju slične cene i uslove proizvodnje, a izvoz korena šećerne repe je pod znakom pitanja što će sigurno dovesti do malog smanjenja površina pod ovom kulturom.

Što se tiče setve uljarica, planira se da površine pod suncokretom budu veće za 17 odsto, a da se sojom zaseju prošlogodišnje površine. Suncokret je u Sremu najlakše podneo ekstremnu sušu od jarih useva i doneo je solidne prinose sa dobrim finansijskim rezultatom. Zato u komori smatraju da će ove godine doći do izvesnog povećanja površina pod ovom uljaricom, zbog bojazni da će i ova godina biti poput prošle. Soja bi, zbog tradicije i plodoreda, ostala u setvenom planu na standardnim površinama od oko 24.000 hektara u Sremu.

## Skuplji repomaterijal

Prema podacima koji su se čuli na ovoj sednici, za 20 odsto je skuplji semenski kukuruz, cena repe je nepromenjena u odnosu na prošlu godinu, cena soje nije poznata. NPK djubriva su skuplja još od jesenac i ne zna se hoće li biti novog poskupljenja, dok su pesticidi skuplji za 10 do 15 odsto.

Međutim, rasprava je usmerena na temu koja sve poljoprivrednike i prerađivače mnogo više tišti, a to je aktuelno stanje oko kukuruza, mleka i aflatoksina. Važno je uzorkovanje smatraju poljoprivrednici, ali pitaju koliko uzoraka treba i gde da se analiziraju da bi uzorak i rezultat bili reprezentativni. Treba utvrditi pravo stanje stvari o ovom toksinu i njegovom prisustvu, jer kako smatra **Bora Vujić**, iz Rume, „ako se dogodi još jedna ovakva godina, idemo u propast“. Zato je predložio da skladištari imaju stručniji prijem kako se ne bi ponovili sadašnji problemi.

## Šta jedemo

Neophodna je referentna laboratorija, smatra **Dušan Tadić**,

predsednik Udruženja za agrar.

Ljudi osećaju nesigurnost i postavlja se pitanje šta jedemo i u drugim proizvodima? Kolika je zdravstvena ispravnost onoga što jedemo? Jer, trka za profitom ipak nije krajnji cilj poljoprivrede, već proizvodnja zdravstveno ispravne hrane - podsetio je Tadić.

A kad je zaraženi kukuruz u pitanju, proizvođači su imali još pitanja koja traže hitan odgovor. Među njima su: Koliko je farmera u Sremu dobilo kukuruz iz robnih rezervi? Šta će biti sa stočnom hranom za koju je konstatovano da nije ispravna? Gde će ona biti lagerovana, jer u državi nema postrojenja za proizvodnju bioe-

## Uništili smo našu genetiku

**Milan Živanović**, iz "Mitrosrema", primetio je da su zbog borbe za profitom uništena naša dva poznata genetska centra - Novi Sad i Zemun. Takođe, privatizovani su doradni centri, a proizvođači su uglavnom "pobegli" od domaćih hibrida čija je genetika dokazano dobra.

Podredili smo tržište uvozu sortimenta koji nije adaptivan ovom području. Uništili smo našu genetiku. Razlog je visok prinos o kome nam trgovci govore. Svesni smo da kod nas ne može toliki prinos, ali podlegnemo trgovcima. Nejaki smo i ako država, odnosno poljoprivreda, ne bude organizovana da spreči uvoz svega i svačega, imaćemo i dalje problema. Uništili smo stare laboratorije, nemamo nove. Čestitam svakom ko uspe da napravi reprezentativna uzorak i sa njim izadje u javnost - rekao je Živanović.

tanola? Predloženo je i da se lokalne samouprave i poljoprivredni stručnjaci aktivnije uključe u rešavanje aktuelnih problema kako oni ne bi postali još veći.

S.Djaković

## Kontrola i samokontrola

Direktor Poljoprivredne stručne službe "Sremska Mitrovica" **Lale Andonović** smatra da pojava aflatoksina nije od juče, on uvek prisutan na kukuruzu, u manjoj ili većem procentu. Prošlogodišnja suša je doprinela da dobar deo kukurza bude neoplodan, da na klipju bude manje zrna, da se usled toga razvije plamenac, koji je najveći problem i za aflatoksine, jer sa povećanjem vlažnosti u zrnu dolazi do razvoja plasnji.

To je nešto na što će se morati u narednom periodu da obrati veća pažnja. Kontrolu prijema robe mi nismo radili, to je sada ugovorni posao, a verovatno će se i samo ministarstvo pozabaviti tim da poveća broj inspektora, jer je njihov broj nedovoljan da po-



Lale Andonović

krije ceo teren. Veliki značaj ima i samokontrola proizvođača, a kod prijema robe treba voditi računa o kvalitetu, jer će sadašnji problem biti tu i narednih godina - mišljenje je Laleta Andonović.

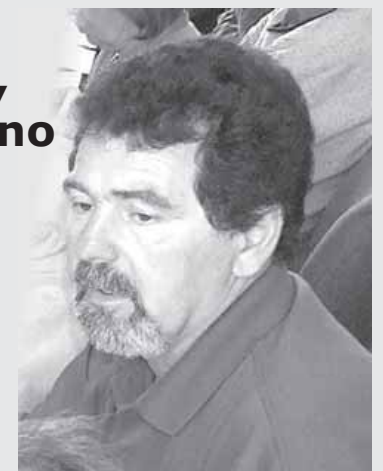
## PARADOKSI

### Hrana ispravna, mleko neispravno

Poljoprivreda je bolesna i neće preživeti zato što leka nema. Očekivali smo da će država dati nešto, ali ona ni prošlogodišnje, prepisane, recepte nije isplatila a kamoli ove godine. U toj igrici stočari će još gore proći. Da je lane suša proglašena elementarnom nepogodom, verovatno bi sada imali nešto zdraviju hranu - smatra poznati proizvođač mleka **Jovan Popović** iz Šašinaca i nastavlja - Sada imam potvrdu da imam zdravu hranu koju dajem kravama, od kojih dobijam toksično mleko!? Kako - pojmama nemam.

Da bi nešto popravio, Popović je tražio sam put da dobije obećanih 300 kilograma kukuruza po grlu, ali nije uspeo da ga nadje. Išao je preko načelnika, veterinarske inspekcije, međutim, svi su imali veliko razumevanje za seljake, ali odgovora nisu imali.

Sve su to životna pitanja. Čuo sam i preporuke za setvu, izgleda da će biti kako bude. Mislio sam da smo mi ozbiljna država,



Jovan Popović

da imamo plan šta i kako, ali samo se prevario. Ako bude kao što govore, plaćanje pšenice po kvalitetu, trebalo je juče da se to uvede, jer smo ranije uzeli semena. Sa kukuruzom šta bude, pretvorili smo ga u meso svinjsko ili govedje koje nikom ne treba, jer ga imamo uveženog, smrznuzog iz EU sa proteklom rokom upotrebe. Ja imam svinje, nemam kome da ih prodam. Već mogu da ih poklonim po 150 dinara za kilogram. Bikove nemam kome ni da poklonim, pobogu crno - beli su!?

## PRIZNANJA NAJBOLJIM POLJOPRIVREDNICIMA ŠIDSKE OPŠTINE

NA PRVOM „DANU POLJOPRIVREDE I SELA“

# Zahvalnice proizvođačima

Najboljim ratarima, stočarima, vinogradarima, voćarima, mlekarima, pčelarima i udruženjima žena zahvalnice su uručili predsednik Opštine Šid Nikola Vasić i predsednik SO dr Branislav Mauković

U organizaciji Udruženja „Zavičaj“ iz Sremske Mitrovice i Opštine Šid, održan je po prvi put u Šidu „Dan poljoprivrede i sela“. Cilj ovog susreta, kojeg je otvorio zamenik predsednika Opštine **Srdan Malešević** je, kako je istaknuto, da se oda priznanje vrednim poljoprivrednicima sa područja šidske opštine.

- Svaki poljoprivrednik je jedan mali fabrikant koji doprinosi napretku sredine u kojoj živi i stvara. Priznanja koja dodeljujemo danas su samo mali vid zahvalnosti za trud svakog poljoprivrednika. Mislim da ovo može i mnogo bolje kroz neke subvencije kako bi i mladim poljoprivrednicima dali volju za dalji rad - rekao je, između ostalog, **Srdan Malešević**, zamenik predsednika Opštine Šid.

Bila je to prilika da dr **Imre Pataki** iz Instituta za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada predstavi delatnost ove ustanove koja slavi 75 godina rada. Dr Pataki, koji je rukovodilac Odeljenja za krmna bilja, govorio je o proizvodnji lucerke, sirka, sudanske trave, stočnog graška i stočnog kelja.

Opština Šid je vodeća u Vojvodini po proizvodnji jabuka i duvana. Najboljim ratarima, stočarima, vinogradarima, voćarima, mlekarima, pčelarima i udruženjima žena zahvalnice su uručili predsednik Opštine Šid **Nikola Vasić** i predsednik SO dr **Branislav Mauković**.

Dobitnici priznanja su: iz Adaševaca: **Jovica Stepanić**, ratar i odgajivač konja, **Jovica Teslić**, ratar i voćar, **Miloš Jovanović**, ratar, **Ljubiša Čavić**, stočar i **Milenko Gićanov**, pčelar, zatim iz Batrovaca: **Branko Radivojević**, ratar i stočar, **Đorđe Vučković**, ratar i stočar i **Stevan Ivanović**, ratar. Iz Bačincica priznanja su dobili: **Dejan Milić**, ratar i stočar i **Branko Milinković**, ratar. U Berkasovu vredan ratar i stočar je **Slobodan Mitrović**, ratar



Dobitnici priznanja

je još i **Zoran Miljenović**, a vinogradar **Dušan Jovičić**. Iz Bikić Dola primeran stočar je **Aleksandar Bačačak**, vinogradar **Miroslav Sokol**, a ratar i stočar **Branimir Rakić**. Primerni stočari iz Bingule su: **Radovan Andžić**, **Vasilije Korac** i **Milan Bojanić**. Iz ovog sela vredan ratar je **Nikola Babić**. Vredni ratar i stočari u Vašici koji su dobili priznanje su: **Nebojša Savatović**, **Branislav Marković**, **Ljuba Tadić**, **Žarko Milekić**, **Đuka Malešević** i **Radoslav Ranisavljević**. Iz Višnjićeva vredni ratari i stočari su: **Petar Mišić**, **Sava Stanišić**, **Milan Zarić** i **Slavko Miličić**. Vredni ratar

i stočari iz Gibarca su: **Desimir Martić**, **Dragan Bijelić** i **Dragan Adamović**. U Erdeviku priznanja za ratarstvo i stočarstvo su dobili: **Nenad Šaponja**, **Nikola Medoš**, **Vujo Vujaković**, **Jovo Krsulja**, **Pavle Čikeš** i **Branislav Hrenka**. Stočari i ratari iz Ilinaca koji su primili priznanja su: **Sima Marković**, **Milorad Matijaš**, **Milica Mitrović**, **Radovan Medić** i **Vladimir Šidanin**. Ratari iz Jamene koji su primili priznanja za proizvodnju hrane na njivi su: **Milan Savić**, **Milo Đokić**, **Jovo Jokić** i **Vladimir Aničić**. Iz Kukujevaca vredni ratari i stočari su: **Milan Kosijer**, **Vasa Kosić**,

**Rajko Pavković**, **Rajko Bobić**, **Milan Miljanović** i **Aleksandar Lukić**.

Priznanje je uručeno, takođe, i predsedniku Udruženja mlekaru iz Ljube **Janku Belanu**.

U Molovinu priznanja su dobila dva ratara: **Milorad Malivuk** i **Jovan Milovančević**, a u Moroviću četiri voćara: **Radoslav Vujičić**, **Aleksandar Popović**, **Milovan Stojčević** i **Velimir Opšić**, kao i ratar **Goran Puran**. U Privinoj Glavi priznanje za ratarstvo i stočarstvo dobio je

**Borislav Mijatović**. Dva vredna ratara u Sotu primila su priznanje

za primernu proizvodnju hrane na svojim njivama, a to su: **Nebojša Ursuz** i **Momir Čubra**.

U Šidu su priznanja dobili Lovačko udruženje „Srem“, Vinarija „Molovin“ i Kulturno-prosvetno društvo „Đura Kiš“. Takođe, među Šidanima najuspešniji povrtar je **Miroslav Kancki**, voćari **Božidar Banjanin** i **Zoran Grozdanić**, dok je među vinogradarima i vinarima najuspešniji bio **Nebojša Krsmanović**. Priznanja su uručena i šidskim ratarima i stočarima: **Miroslavu Čaviću**, predsedniku Udruženja „Žito 10“, **Bogdanu Momčiloviću**, **Iliji Stanivukoviću**, **Branislavu Slavujeviću**, **Vojinu Stepančeviću**, **Draganu Mitroviću**, **Slavku Sitničiću** i **Draganu Mediću**.

Priznanja su dobila i udruženja žena: „Crvena ruža“ iz Adaševaca, dva udruženja iz Morovića: „Sremice“ i „Morovićanke“, zatim Udruženje žena „Filip Višnjić“ iz Višnjićeva, „Jamena“ iz Jamene, Udruženje žena „Vreteno“ iz Kukujevaca i Slovačko udruženje žena „Ljuba“ iz Ljube.

U Vašici žene su se udružile u Književni klub „Blagoje Jastrebić“, u Ilincima udruženje žena se zove „Ilinčanke“, a u Šidu „Šidijanke“. Sot ima dva udruženja, jedno se zove „Fruškogorske golubice“, a drugo „Svanuće“. Udruženje žena „Izvor“ je iz Berkasova, a iz Molovina „Sunce“. Bikić Do ima udruženje sa nazivom „Bikićanke“, a u Gibarcu je „Orhideja“. Erdevik ima dva udruženja žena, jedno se zove „Panona“, a drugo „Erdevičanke“. U Privinoj Glavi žene imaju udruženje pod nazivom „Manastirski biseri“, a Bačincima Udruženje žena ima naziv „Radost“.

U programu koji je održan u šali Kulturno obrazovnog centra Šid učestvovala su kulturno-umetnička društva iz Kukujevaca i Erdevika.

S. Mihajlović

## UPOZORENJE IZ PRIVREDNE KOMORE SRBIJE

## U uvoznim preradevinama meso živine hranjene GMO sojom!

Nedovoljna briga o proizvodnji jaja i živinskog mesa u Srbiji dovela je to toga jaja, meso i preradevine moramo da uvozimo iz Bosne i Hercegovine i Makedonije, a roba je često sumnjivog kvaliteta, upozorili su u Privrednoj komori Srbije (PKS).

Predsednik Grupacije proizvođača živinskog mesa i jaja PKS **Miroslav Blagojević** ukazao je da preradevine kupujemo od Makedonije koja ih iz domaće proizvodnje nema dovoljno ni za sebe.

- To uvozno meso i preradevine su lošeg kvaliteta, jer se u prerade-

vine ugrađuje uvozno meso iz Brazila, a živina je tamo hranjena sojom koja je genetski modifikovana - istakao je Blagojević. On je objasnio da je zbog toga, kada stigne u Srbiju, takvo meso znatno jeftinije od našeg domaćeg.

U Srbiju je u toku prošle godine uvezeno više od 1,1 miliona komada jednodnevnih pilića i značajne količine mesa, objavljeno je u najnovijem broju časopisa "Korak", koji izdaje PKS.

Živinarska proizvodnja Srbije nalazi se u izuzetno teškoj situaciji, a

dok potrošnja živinskog mesa i jaja u vreme krize raste, njegova potrošnja u Srbiji opada.

Ta vrsta proizvodnje je stigla na nivo govedarske proizvodnje, a to je oko 100.000 tona mesa i oko 1,2 milijarde jaja godišnje.

Stručnjaci ističu i da se živinarska proizvodnja može veoma brzo obnoviti. Ta delatnost je po prvi put stavljena na listu onih kojih će dobiti subvencije za proizvodnju, zahvaljujući novom Zakonu o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

S. P.



Uvezeno i više od 1,1 miliona komada jednodnevnih pilića

# AgCelence tehnologija tera biljku da se brani

- Što su gori vremenski uslovi za kukuruz, AgCelence tehnologija više dolazi do izražaja  
- Da li će biti toksina ili neće, problem je koji se rešava u njivi, posle toga je sve uzalud!

Kompanija "BASF" je, 7. marta, održala prezentaciju AgCelence tehnologije za poljoprivredne proizvođače u novosadskom hotelu "Park". Veliki odziv poljoprivrednika, naučnih i stručnjak radnika, kao i medija, govori u prilog tome da je prepoznata tehnologija za budućnost u agraru. AgCelence je tehnologija koju je stvorila kompanija "BASF", jedna od najvećih hemijskih kompanija na svetu. Sam naziv AgCelence označava nešto izvanredno, najbolje, veličanstveno i, možemo reći, revolucionarno. Upravo to predstavlja nova tehnologija u pravljenu nove generacije "BASF" preparata - nešto izvanredno. A savremenu poljoprivredu pokreću upravo inovacije. Zahvaljujući kompanijama kao što je BASF prinosi u poljoprivredi su se udesetostručili u odnosu na period od pre samo par godina, potrošači jedu zdravu i bezbednu hranu, dok istovremeno poljoprivrednici mogu da računaju



Detalj sa prezentacije

na veću zaradu. Dakle, primenom AgCelence tehnologije svi su zadovoljni.

Agro direktor kompanije "BASF" za bivšu SFRJ, **Jorg Polcin**, pozdravljajući učesnike skupa najavio je inovativne proizvode sa kojima kompanije izlazi na tržište i pozvao poljoprivredne proizvođače da budu u kontaktu sa njihovim stručnjacima kako bi zajedno ostvarili bolju proizvodnju i veće prinose.

## AgCelence tehnologija - poljoprivreda i izvrsnost

Menadžer za useve kompanije "BASF" za centralnu i jugoistočnu Evropu, **Sedat Juksel**, dao je uvodno značenje o AgCelence tehnologiji.



Sedat Juksel

- Inovacije kod AgCelence tehnologije počinju kroz ime. Samo ime predstavlja poljoprivredu i izvrsnost. AgCelence daje izuzetnost našim potrošačima sa fokusom koji moramo imati i motivacijom. Jer, ako nemamo fokus i motivaciju neće doći ni do inovacija. Prvo, naša želja je da zajedno sa vama stvaramo, jer bez vas je stvaranje nemoguće - pručio je Juksel proizvođačima.

- Drugo, želimo da nastavimo da podržavamo održivu poljoprivredu. Kada se osvrnemo na naš jedinstven međusobni odnos sa farmerima onda gledamo šta su njihove potrebe. Bio sam veoma ponosan kada sam video kako je dobar odnos sa našim srpskim timom koji je zaista briljantan. Taj jedinstveni međusobni odnos nam pomaže da zajedno radimo sa vama da bismo razumeli potrebe tržišta.

Treća stvar se odnosi na interes. Mi želimo da stvorimo rešenja unutar zaštite bilja a sve to treba da nam da osnovni koncept, fokusirati se na rešenja koja su i iza zaštite bilja, što znači očekivati više. Zajedno se suočavamo sa izazovima koji se često pominju u medijima. Vidimo da je nekoliko puta došlo do povećanih potreba na tržištu zbog ogromnog rasta u broju stanovništva. Nedovoljni resursi su sve veći izazov u poljoprivredi u današnje vreme. Mi smo zajedno sa vama na zadatku novog rešenja, jer smo novi neposredni davaoci rešenja za

## "Opera" + "Fastac" - dobitna kombinacija

AgCelence tehnologija pomaže kukuruzu da izdrži sušu, jer ima jači koren, bolje iskorišćenje hrane i vode, biljka je zdravija i ima više snage. Zahvaljujući AgCelence tehnologiji kukuruz može da se oporavi i posle grada i da iznese značajno veći prinos, a ovom tehnologijom rešava se i crvenilo kukuruza. "Opera" i "Fastac" su dobitna kombinacija.

vaše potrebe na tržištu, dajući sve više održivih proizvoda u poljoprivredi.

Kod bolesti koje potiču od gljivica, insekata i nekih drugih oboljenja, konceptom AgCelence-a mi isporučujemo više zdravlja, vitalnosti i otpornosti na uslove stresa iz okoline. Tako pomažemo našim poljoprivrednicima da budu uspešniji. Tu je zaštita bilja, veći prinos, kvalitet koji ima prođu na tržištu. AgCelence proizvodi mogu da nam pomognu da poboljšamo kvalitet i izlazak na tržište. Na ovoj tehnologiji radimo duže od 10 godina sa preko 4.500 ogleda u svetu. Kada smo radili na ovom konceptu radili smo zajedno sa univerzitetima, nezavisnim profesorima, saradivali smo blisko sa našim farmerima i rezultati koje smo dobili u tom periodu bili su izuzetno zadovoljavajući. Bazu za naš koncept predstavljaju dokazi na naučnoj bazi. Zadovoljstvo od naših poljoprivrednika predstavljaju najbolje dokaze za to. AgCelence nije samo za jednu biljnu vrstu, nego se primenjuje na sve biljke. Ove godine se radi o kukuruzu, iduće godine ćemo imati dostupnost i za suncokret kao i za neke druge biljne vrste - rekao je Sedat Juksel.

snage. Zahvaljujući AgCelence tehnologiji kukuruz može da se oporavi i posle grada i da iznese značajno veći prinos od onog koji nije bio prskan. Primenili smo i protiv crvenila ovu tehnologiju na tabli od 100 hektara: 60 smo prskali, 40 nismo, a u julu tu tablu je potukao led. Deo kukuruza koji nije prskan imao je prinos od 3,5 tone, a prskani deo je imao 7 tona. Kod ogleda u kukuru-



Jorg Polcin

zu što su gori vremenski uslovi, ova tehnologija više dolazi do izražaja.

Toksini su svuda oko nas i mi sa njima živimo i treba da shvatimo kako sa njima da se borimo. Rađen "Operom" rezultat jednog uzorka je imao 10 puta manje aflatoskina od dozvoljenog za stočnu upotrebu, a drugi je verovatno najbolji rezultat u Srbiji sa preko 20 puta manjom dozom aflatoskina od dozvoljene. Ovim sam hteo da pokažem da u zemlji Srbiji postoji zdrav kukuruz. Da li će biti toksina ili neće biti rešava se u njivi, a posle je kraj. "Opera" + "Fastac" je ta dobitna kombinacija.

"Opera" natera biljku da stvara veću lisnu masu za veću snagu, veću biomasu za energiju a za više azota da ojača koren. I ako je napadnuta onda se brani sa više snage, sa jačim korenom, sa više energije, sa više zalihama i ta biljka izdrži taj stres duže. Sa više snage ona se lakše oporavi posle grada i sa više snage i energije se iznese sa virusima i svim onim mikrobima koji napadaju njen imunitet. To je AgCelence, jer biljku nateramo da se brani. To ne važi samo za kukuruz. Radili smo ove ogleda i u suncokretu, soji i taj mehanizam je univerzalan kod svih biljaka. AgCelence je priča o ljudima koji žive od poljoprivrede, a zavise od prirode - zaključio je Siniša Ilinčić.

D. Čosić



Siniša Ilinčić

## REČ POLJOPRIVREDNIKA

### Zdraviji i veći prinosi

O iskustvu sa primenom AgCelence tehnologije razgovarali smo sa Sašom Obradovićem, poljoprivrednikom iz Krčedina, koji obrađuje 350 jutara zemlje sa setvenom strukturom koju čine kukuruz, pšenica, suncokret i šećerna repa, s tim da mu je kukuruz dominantna kultura.

- Prošle izuzetno stresne godine primenili smo AgCelence tehnologiju sa preparatima "Opera" i "Fastac". Imali smo klasičnu obradu na zemljištu na kojem je predusev bila pšenica. Zaorano je mešano đubrivo, urea. Setva kukuruza ("Pioneer" K64) je obavljena između 15. i 20. aprila. Od zaštite prvo sam koristio "BASF"-ovu hemiju protiv korova, a 13. juna sam primenio AgCelence tehnologiju kada je kukuruz bio oko jednog metra visine, što je poslednji mogući prolaz. U prvi mah nije se videla neka razlika dok kukuruz nije počeo da metličiti. E, onda sam video da je kukuruz tretiran preparatima "Opera" plus "Fastac" postao kvalitetnija



Saša Obradović

biljka, ujednačenije se izmetličio, bio je zdraviji i veseliji. U berbi je kukuruz u kojem smo primenili AgCelence tehnologiju bio daleko zdraviji u odnosu na parcele na kojima to nismo radili. Na merenju smo imali 20 odsto veće prinose. To je upravo razlog što ću ove godine primeniti tu tehnologiju na značajno većim površinama - kaže Saša Obradović.

BAČINCI • U POSETI PORODICI MARINKOVIĆ

# Gvozdena štednja je recept za sve

**Svako treba da raspolaže samo sa onim što ima, a ono što nema, neka i ne traži. A ko hoće da ide u dugove, neka zna da ih vratiti neće lako, a možda i nikako. Meni su banke nudile kredite, ali na to nisam hteo da pristanim ni pod kakvim uslovima – kaže uzgajivač žita Radivoj Marinković iz Bačinaca**

U porodici **Radivoja Marinković** iz Bačinaca svi su se oduvek bavili poljoprivredom, pa je taj posao od svog oca nasledio i on. Za razliku od drugih, Radivoj se opredelio da uzgaja samo žito i sada ima 13 jutara zemlje pod tom kulturom. Kaže da druge kulture ne uzgaja, jer mu se ne isplate.

- Već deset godina nemam ugovor ni sa kim i žito prodajem kome ja hoću za gotov novac, odnosno prodajem ga onome ko mi odmah da pare. Nikada ne čekam bolju cenu, važno mi je samo da novac dobijem odmah, tako sam naučio da radim i tako se već godinama i organizujem. Zahvaljujući takvom poslovanju i načinu razmišljanja već sam uspeo da kupim i đubre, a jesenas sam posejao. Zadovoljan sam, jer je takav posao na njivi za mene gospodski. Nađem ko će da mi potanjira, odmah mu platim, njiva bude spremna za tri i po sata, tako da mogu odmah da sejem. Imam svoje žito, uvek imam drugu produkciju i ne boli me glava ni oko čega. Pravilo mi je da onome od koga uzmem kombajn, uvek odmah platim, tako da nikome nisam nikada dužan ni dinara. Po mom mišljenju, niko meni ne može pomoći, ni država, ni banke, ni komšije, ako ja ne znam sam sebi da pomognem.



Unuk Milan sa bakom Verom i dedom Radivojem

Ukoliko i ove godine budem imao 20 metara po jutru, za mene će to biti odlično, jer ću moći da zaradim, zadovoljan sam. A ako bih ja pravio neke ugovore, pa od njih uzео dva metra semena i metar i po đubriva, trebao bih da im za to dam skoro devet metara žita, a toliko ta moja njiva ne može da rodi. Od to-

ga onda nema ništa, išao bih samo u gubitak i na svoju štetu - priča Radivoj Marinković. - Upravo je takav način poslovanja i moj savet, odnosno moja preporuka drugim poljoprivrednicima, samo što je to teško postići, jer se u tom slučaju mora zavesti strahovita štednja na svemu. Ti novci koje sam dobio kad sam prodao žito, a moram da priznam da sam dobio dobre pare, moraju da se pametno ulože, a ne da se odmah potroše. Recept je u tome da se raspolaže samo sa onim koliko imaš, a ono što nemaš nemoj ni da tražiš. A ako hoćeš da ideš u dugove znaj da ih vratiti nećeš lako, a možda i nikako. Meni su banke nudile kredite, ali nikada na to nisam hteo da pristanem, ni pod kakvim uslovima.

Kaže da, kao i mnogi drugi, i on pamti neka bolja vremena. Od zarade na pšenici je osamdesetih godina napravio kuću, kupio auto, traktor, a u to vreme je školovao dvoje dece i dodaje:

- Iako su se vremena promenila, ja ipak ne kukam, kad vidim kako drugi prolaze, zadovoljan sam svojim životom i poslom. Dosta mi je ovo što na žitu zaradim. Jedno vreme sam držao svinje, ali ni to više neću, jer se ne isplati, a neću ni da uzimam zemlju u arendu, to mi je skupo. Imam nešto i kukuruza, iako



Radivoj Marinković, poljoprivrednik iz Bačinaca

je on prošle godine loše rodio. Sa tri jutra skinuo sam jesenas samo jednu prikolicu, ali ne kukam ni na to. Bilo je tako i 1950. godine, pa smo preživeli. Čovek ne sme da poklekne, život ide dalje. Usprkos tome, ove godine baciću još više đubreta na kukuruze nego ranije.

Radivojev unuk **Milan Marinković** pohađa treći razred srednje škole „Nikola Tesla“ u Šidu, na smeru

za pekare. Kaže da uvek kad može i kada mu školske obaveve dozvoljavaju pomaže dedi u svim poslovima vezanim za poljoprivredu. Tako je bilo i tog dana, kada je Milan došao da poseti dedu i pomogne mu da utovari đubre, a baka **Vera** mu je za nagradu umesila princes krofnje.

S. Mihajlović  
M. Mileusnić





KERMESS  
KLIMT  
KWS 3381  
KRABAS  
MIKADO  
GRECALE

## Stabilno i provereno!

**KERMESS** – Zakon  
**KLIMT** – Savremen i prinosan  
**KWS 3381** – Rani hibrid za rekorde  
**KRABAS** – Najraniji  
**MIKADO** – Šampion silaže  
**GRECALE** – Kvalitetno zrno

KWS Srbija d.o.o.  
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs



Sejemo budućnost  
od 1856

ČALMA • NIKOLA KRIČKA, PRVAK U PROIZVODNJI ŠEĆERNE REPE

# Selo treba vratiti paorima

U proteklih stotinu godina, Srbija je iza sebe preturila nekoliko sistema, kraljeva, predsedničkih režima i ko zna koliko reformi koje su, kada se sve sabere, imale dva imenitelja: veru da donose nešto novo i bolje, odnosno činjenicu da je ta vera ostala samo prazno slovo na papiru koji je odavno završio na smetlištu istorije.

Jedan od razloga zbog kojih su sve naše reforme dale tako "dobre" rezultate jeste i stalno prebregavanje uloge koju u ekonomskom i etičkom srpskom sistemu igra selo. I dok su ga jedni potcenjivali, razvijajući, često neplanski industriju, a drugi držali na uzici, taman toliko koliko je bilo potrebno da se osvoje glasovi ili "udari kontra" varošanima, ono je uvek stajalo kao temelj razvoja države koja je bila i ostala agrarna.

Samo onda kada se shvatalo da selu nisu potrebni tutori i da ono ima svoju gotovo nepogrešivu logiku koju ne treba stavljati u usiljene birokratske kalupe, moglo se nadati boljitku.

Kako je takvo vreme bilo retko, a svako delovanje na ovom planu široko teorijsko ili sku-

čeno praktično, to ni okolnosti u kojima se danas nalazimo ne treba ni najmanje da nas čude.

Upravo otuda, neophodno je danas, više nego ikad osluški-vati selo, sagledavati njegove prednosti i nedostatke i najposle, dati reč onima koji su, uprkos teškom vremenu, svojim trudom posvedočili neraskidivu vezu sremskog paora za oranice sa kojih se ustaje i u koje se na kraju svakog puta vraća.

## Četiri kulture na 70 jutara

Jedan od onih koji su svojim radom i požrtvovanjem protekle godine zadužili Srem je i Čalmanac **Nikola Krička**, koji je na nedavno održanom Saboru poljoprivrednika, sa osam tona šećerne repe po jutru, proglašen rekorderom u proizvodnji ove kulture u Sremu.



Nikola Krička, rekorder u proizvodnji šećerne repe

- Sa 30 jutara svoje i 40 jutara zemlje u arendi, koliko obrađujem, spadam u jednu od najkрупnijih zemljoradnika u Čalmi. Mada, ako ćemo pravo, ni tih 70 jutara nije mnogo i do prave zarade se ne može doći bez najmanje 100 jutara. Čalmanci spadaju u sitnije zemljoradnike, što je ujedno i naš najveći problem. Naravno, najteže je onima koji imaju do deset hektara koji će teško uspeti da pokriju osnovne troškove setve koja sledi - priča Nikola.

Na 70 jutara, Krička seje četiri kulture: repu, kukuruz, soju i pšenicu. To je, kako ističe, standardni redosled koji je do sada davao zadovoljavajuće rezultate.

- Što se tiče ove godine - nastavlja rekorder u proizvodnji repe - najviše imam soje, oko dvadeset jutara. Za njom idu pšenica i kukuruz i tu je razlika svega par jutara. Nešto manje će biti repe, oko 6 do 7 jutara. Ako ćemo pravo, do sada se repa pokazala kao vrlo isplativa i jedini razlog zbog kojeg će je biti manje jeste nedostatak zemlje. Do pre nekoliko godina radio sam 100 jutara, ali kako su cene zakupa skočile, količina se smanjila, a da li ću uspeti da ponovo dođem do 100 jutara pod znakom je pitanja.

## Nestabilno tržište

Jedan od najvećih problema sa kojima se sremski paori sreću, ističe Krička, leži u nestabilnosti tržišta. Dodatno opterećenje čini to što ta nesigurnost najčešće ne dolazi od same poljoprivrede, nego vaganja onih koji svoj trud ne ostavljaju na oranicama.

- Neshvatljiva kretanja cena čega smo višegodišnji svedoci, redovno ugrožavaju setvu. Prošle godine prodao sam vagon žita, a još pet je trenutno na lageru u silosu u Erdeviku. Kukuruz i soja su u čardaku i tu će još neko vreme ostati, jer su cene znatno pale i trenutno se ne isplati prodavati ih. Greše oni koji misle da paori robu skladište sa nadom da će doći do neke velike zarade. Realno govoreći, razlog za čuvanje proizvoda leži u nadi da će cena biti takva da se mogu pokriti osnovni troškovi setve koja je iz godine u godinu sve skuplja. Logično bi bilo da cena robe raste što se duže drži i što je manje ima, ali kod nas to nije tako. Problem je u tome što se najvažnije stvari u poljoprivredi rešavaju mimo proizvođača, što selima ne rukovode sami seljaci i što sve to dodatno i često na silu oblikuju birokratske regulative. Naravno da država treba da bude garant sigurnosti, ali treba da pusti da ponuda i potražnja diktiraju glavne tokove prometa robe, objašnjava Nikola Krička.

Što se tiče zadružnog organizovanja, Krička ističe da bi ono bilo korisno samo u onoj meri u kojoj bi eliminisalo posrednike u prodaji i tako omogućilo poljoprivrednicima da sigurnije dođu do zarade.

- Trenutno smo daleko od istinskog zadružnog organizovanja. Najveći deo sremskih poljoprivrednika rado bi da od zadruga nešto dobije, ali teško se prihvata činjenica da se zadruzi mora nešto i dati. Sa druge strane, odnos države prema poljoprivrednicima, barem što se tiče ove godine, na vrlo slabim je nogama. Još uvek nismo dobili ni dokumentaciju za obnovu gazdinstava, a ako me sećanje ne vara, prošlogodišnji rok za obnovu isticao je kraja marta. Shodno tome, još uvek se ništa ne može reći ni o subvencijama. Vreme će pokazati da li će ih biti i koliko će zaista iznositi, jasan je Nikola Krička.

S. Lapčević



Čalmansko žito

## ZANIMLJIVOSTI

# Vertikalna farma



Prva vertikalna farma

Gusto naseljeni Singapur od kraja prošle godine ima prvu komercijalnu vertikalnu farmu na svetu. Objekat je izgrađen od čelične konstrukcije koja će omogućiti veću proizvodnju hrane u lokalni, te tako smanjiti zavisnost o uvoznom voću i povrću. Dnevno se proizvodi tona svežeg povrća koje mahom završava u lokalnim supermarketima.

Prva svetska komercijalna vertikalna farma je novi izvor namirnica za stanovnike Singapura. Ova sićušna zemlja trenutno lokalno proizvodi samo 7 odsto potreba za voćem i povrćem, te je stoga prisiljena na uvoz gotovo sve hrane. No, zahvaljujući novoj farmi, građani će od sada moći jesti i lokalno proizvedene namirnice koje će biti na prodaju u lokalnom lancu supermarketata.

Sama farma sastoji se od 120 aluminijskih stubova visokih oko 10 metara. Ovaj divovski staklenik trenutno proizvodi samo tri vrste povrća, no investitori se nadaju skorom proširenju asortimana. Farma već sada traži partnere za povećanje kapaciteta sa dodatnih 300 tornjeva koji će značajno doprineti smanjenju uvoza hrane.

Lokalno proizvedeno povrće postalo je i velikih hit među stanovnicima Singapura. Naime, iako je zbog nove tehnologije povrće skuplje za 10-20 centi od konkurencije, građani žele najsvježije moguće povrće te je dnevna proizvodnja farme već unapred rasprodana. Ovaj inovativni način proizvodnje hrane mogao bi dati gusto naseljenim gradovima priliku za proizvodnju sveže hrane u vlastitom dvorištu.

S. P.

**100% UVOZNO SEME IZ FRANCUSKE**

**ONELI CS FAO 500**

- Hibrid za klip i zrno
- Visok prinos
- Brzo otpuštanje vlage
- Dobro zdravstveno stanje
- Za silažu uz 10% veći sklop
- Preporuka za setvu **19,5-22** cm

**REALLI CS FAO 450**

- Hibrid za zrno
- Tolerantan na sušu
- Dobro zdravstveno stanje
- Brzo otpuštanje vlage
- Visok i stabilan prinos
- Preporuka za setvu **19,5-21** cm

**NOVO!**

**RANKI CS FAO 550**

- Hibrid za klip i zrno
- Brzo otpuštanje vlage
- Kvalitetno zrno
- Brz početni rast
- Dobro zdravstveno stanje
- Preporuka za setvu **19,5-22** cm

**IMERIA CS srednje rani IMI**

**069/333-7552 | 063/11-60-674**

[www.caussade-semences.rs](http://www.caussade-semences.rs) / [www.caussade-semences.net](http://www.caussade-semences.net)

# Svašta pomalo, često je - ništa

**Za subvencije u razvoj poljoprivrede u ovoj godini planira se 10 miliona dinara: u prvom planu osiguranje useva i životinja, kao i regresu za veštačko osemenjivanje**

Veliki deo poljoprivrednih gazdinstava, doduše onih starijih i sa sitnijim posedom, još uvek razmišlja na način - svega po malo, i biće nešto. Odnosno, ako propadne kukuruz, rodiće žito, ako ne idu svinje, ići će goveda, ako se ne dobije na mleku, dobiće se na siru, ako ne bude ništa od svega toga, biće možda neke zarade na repi, bostanu ili duvanu. Da se "zakrpi" kukuruz, ili mleko. Da li će to biti slika sela i poljoprivrede i u budućnosti? Sudeći po najnovijim merama države, izgleda da neće, a sve to se može videti i na primeru Rume.

U rumskoj opštini je upravo završen predlog programa mera za subvencionisanje razvoja poljoprivrede za 2013. godinu. Čeka se saglasnost Ministarstva poljoprivrede na ovaj dokument, ali su već jasni ciljevi i prioriteta. Sagovornik na ovu temu bio nam je ovih dana član Opštinskog veća zadužen za poljoprivredu i ruralni razvoj **Branislav Rahar**. Naglašavajući da su, u periodima krize kakva je ovogodišnja, subvencije postale imperativ, Rahar to obrazlaže na sledeći način:



Za premije osiguranja useva planira se šest miliona

- Može se zapaziti da se u novije vreme napušta koncept svaštarenja u poljoprivredi, poljoprivrednici se sve više specijalizuju za određene vrste proizvodnje, a da bi se to ubrzalo, neophodni su podsticaji i subvencije. Poljoprivrednici se naj-

češće sreću sa problemima kao što su zastarela mehanizacija, usitnjen posed, napuštena zemlja i farme, napušteni objekti propalih zadruga, nedovoljna primena agrotehničkih mera, nedostatak stručnog znanja i finansija, visoka cena reprometa-

rijala, niske otkupne cene, neorganizovanost poljoprivrednih proizvođača.

Rumska opština je učinila prvi korak u sređivanju haotičnog stanja donošenjem Strategije ruralnog razvoja za period od 2011. do 2021. godine. Tako je stvorena mogućnost za davanje konkretne finansijske pomoći poljoprivrednicima. U sklopu toga je i program mera za subvencionisanje razvoja poljoprivrede u ovoj godini. O vrstama podsticaja i planiranim iznosima Rahar kaže:

-Iz budžeta je za ove svrhe planirano 10 miliona dinara. Za premije osiguranja useva planira se šest miliona, za premije osiguranja životinja dva miliona i za reproduktivni materijal, odnosno veštačko osemenjivanje takođe dva miliona dinara. Za subvencionisanje premije osiguranja odobriće se bespovratna sredstva u paušalnom iznosu od 50

odsto vrednosti polise, a najviše do 10 hiljada dinara. Kod osiguranja životinja najviši iznos je 50 hiljada dinara, a za regrese za reproduktivni materijal, čiji je cilj poboljšanje rasnog sastava životinja, 20 hiljada dinara. Naravno, u svim slučajevima je uslov da je poljoprivredno gazdinstvo registrovano.

Za ono sa početka ove priče, "svašta pomalo", jasno je - mesta više nema. U privrednom rečniku u kome je akcenat na tržištu i profitu, ovih reči je sve manje. Ili ih nema, ili su već arhaične.

K. Kuzmanović



Napušta se koncept svaštarenja u poljoprivredi

<p><b>ДОО ветеринарска станица САВА СРЕМ</b></p> <p><b>Лаћарак</b></p>	<p><b>Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266</b> Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Лечење</li> <li>- Вакцинација</li> <li>- Вештачко осемењавање</li> <li>- Превентива</li> <li>- Трихиноскопија</li> <li>- Продаја пилића</li> <li>- Сточна храна</li> <li>- Премикси</li> <li>- Лекови</li> </ul>
	<p><b>Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80</b> Др. вет. мед. спец. Миленко Перић</p>	
	<p><b>Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9</b> Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац</p>	
	<p><b>Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24</b> Др. вет. мед. Милорад Кевић</p>	
	<p><b>Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7</b> Др. вет. мед. Наташа Секулић</p>	

## VETERINA

### BABEZIOZA PASA

# Bolest prisutna tokom cele godine

**Ako se bolest otkrije na vreme, postoji adekvatna terapija, koja je vrlo efikasna. Bitno je samo da se vlasnik na vreme javi veterinaru**



Piše: **Dr vet. med. Milan Savić**



Krpelj

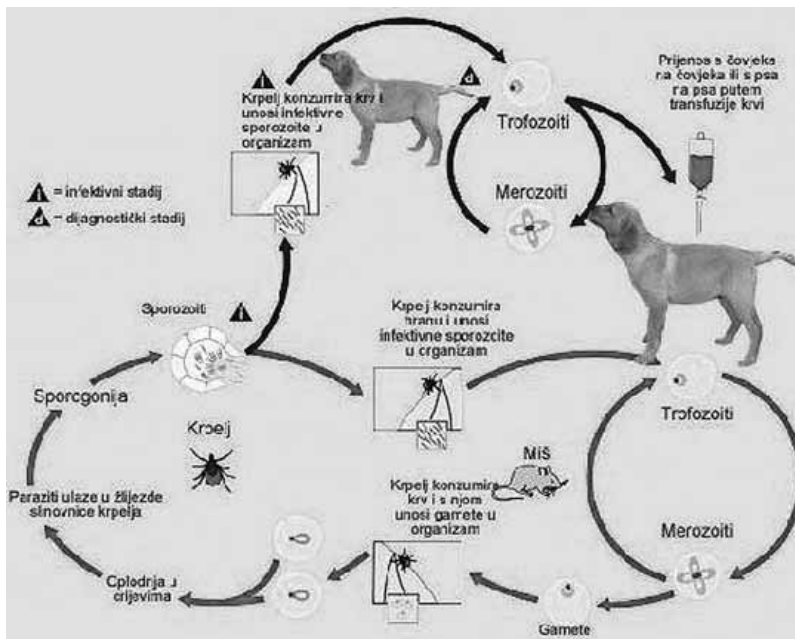
Babesioza pasa je zarazna bolest, prouzrokovana krvnim parazitima iz roda babesia. Kod nas, uzročnik je najčešće babesia canis. U pitanju je protozoa (praživotinja) koju prenose krpelji iz više rodova. Poznata je u narodu još i kao piroplazmoza. Mačke i čovek ne oboljevaju (ljudi oboljevaju od slične bolesti - LAJMSKA BOLEST- ali je uzročnik borellia burgopheri od koje oboljevaju i domaće životinje).

Bolest se najčešće javlja u proleće i jesen, ali zbog promene klimatskih faktora, prisutna je tokom cele godine. Zaraženi krpelji, sisajući krv psa, putem pljuvačke u pseći krvotok ubacuju uzročnike. Da bi krpelji mogao zaraziti psa mora da prođe najmanje 24 časa od početka sisanja krvi.

Pošto je dospelo u organizam, tačnije u krvotok, uzročnik se razmnožava u eritrocitima (crvenim krvnim zrnima), što dovodi do njihovog propadanja i pucanja. Nakon inkubacije koja traje 5-7 dana uočavaju se znakovi bolesti, koji mogu biti manje ili više izraženi. Oboljenje počinje visokom temperaturom (40-41 stepen),

koja kasnije pada, a vidljive sluznice su u početku blede, usled smanjenog broja eritrocita i pojave anemije, a kasnije postaju žute (ikterične) usled žutice koja se razvila. Životinja otežano diše, rad srca je ubrzan i pas se nerado kreće, jer svaka aktivnost povećava potrebu za razmenom gasova (kiseonika i ugljen-dioksida). Zbog prisustva hemoglobina u mokraći, poreklom iz raspadnutih eritrocita, ona je tamna, crveno-smeđe boje, što često poredi sa bojom piva ili koka kole. Pas je neveseo, odbija hranu i vidljiva je opšta slabost.

Sumnja na babesiozu se bazira na kliničkim simptomima i nalazu krpelja na životinji a sigurna dijagnoza se postavlja laboratorijski. Ako se bolest otkrije na vreme, postoji adekvatna terapija, koja je vrlo efikasna. Bitno je samo da se vlasnik na vreme javi



veterinaru. U suprotnom ukoliko se bolest zapusti, neblagovremeno reagovanje, produžava terapiju i postoji veliki rizik od smrtnog ishoda. Kod nelečenih pasa, bolest uglavnom završava uginućem usled oštećenja vitalnih organa (jetra, slezina, bubrezi).

Bolest može da se vrati i ako nije došlo do ponovnog ujeda zaraženim

krpeljom, jer su preboleli psi rezervoari parazita. Kod pasa, koji su preboleli, pogotovo lovački psi, trebalo bi da budu na poštadi od fizičke aktivnosti najmanje 14 dana, da bi se organizam oporavio.

Za ovu bolest najvažnija je preventiva, što podrazumeva redovnu zaštitu od ekto parazita (buve, krpe-

lji, šugarci, vaši, grinjeitd...), tokom cele godine primenom preparata u vidu sprejeva, praškova, ampula, ogrlica i spot-on preparata, kao i detaljan pregled životinja nakon svake šetnje.

Ukoliko nađemo krpelja, ne treba paničiti, već ga uz pomoć pincete ili rukom, hvatamo za telo, što bliže glavi i rotirajućim pokretima u jednom smeru uklonimo. Mesto gde se krpelj nalazio dezinfikovati (alkoholom ili jodom), a krpelja uništiti spaljivanjem i sl. Kada smo uspešno izvadili krpelja, nekoliko sledećih dana posmatrati psa. Ukoliko se umiri, prestane da jede, ima temperaturu, nemojte čekati da mokraća potamni, već ga odmah odvedite kod veterinaru.

Protiv ove bolesti postoji vakcina, koja još uvek nije prisutna na našem tržištu, a u Evropi je već duže koriste. Prve godine, pas se vakciniše trokratno, a zatim svake naredne godine jedanput. Medjutim smatra se da je njena pouzdanost svega 80%, a cena veoma visoka.

Da zaključimo - bolest je veoma česta, pojavljuje se tokom cele godine, a ne kao što se ranije verovalo, vezano za sezone. Vlasnici i držaoci pasa mogu i moraju da doprinesu smanjenju i lokaciji bolesti i da na taj način blagovremeno pomognu svojim ljubimcima.



## PROMENA VLASNIŠTVA U AGRARU

# Ishitrena privatizacija raskrčmila agrar

Piše: **Branislav Gulan**

**Tokom privatizacije poljoprivrede bez posla ostalo 50.000 radnika. Zadatak države je sada da u procesu restrukturiranja oporavi poljoprivredna preduzeća i omogući im da opet „stanu na noge“. Reč je o firmama koje mogu dobro da rade i što je najvažnije, sposobna su da zapošljavaju radnu snagu, što je Srbiji sada najpotrebnije. Zadrugni sektor oštećen za dve milijarde evra**

**T**vrđenje Saveta za borbu protiv korupcije da privatizacija poljoprivrednih preduzeća u Srbiji nije obavljena na zakonit način su potpuno tačne. To telo je i ranije i ne samo u agraru, upozoravalo na sporne slučajeve, ali očito kod nadležnih nije bilo sluha za dokaze koje je predočilo. Kada je reč o poljoprivredi, nekolicina ljudi koja se bavi tom oblašću je od samog početka upozoravala da se privatizacija sprovodi na pogrešan način. To je, međutim, bilo ocenjeno kao „jeres“ i bili su verbalno proganjani i napadani zbog takvog mišljenja. Poništene privatizacije (svaka četvrta), pak, jasno pokazuju ko je bio u pravu.

- Problem je nastao kada je 2005. godine usvojena strategija privatizacije u poljoprivredi, kojom je državno vlasništvo nad zemljom označeno kao recidiv prošlosti. Insistiralo se na modelu ishitrene



Milan Prostran

privatizacije, a svako ko se tome suprotstavljao predstavljao je kao retrogradni element. Rezultat takve politike je ogroman broj poništenih privatizacija zbog lošeg gazdovanja, pa su desetine hiljada hektara zemljišta vraćene u državno vlasništvo. Na žalost, u tim propalim privatizacijama otuđena je mehanizacija i druga oprema, spašeno je samo zemljište. Zadatak države je sada da u procesu restrukturiranja oporavi ta poljoprivredna preduzeća, omogući im da opet „stanu na noge“. Reč je o firmama koje mogu dobro da rade i što je najvažnije, sposobna su da zapošljavaju radnu snagu, što je Srbiji sada najpotrebnije - kaže savetnik u Privrednoj komori Srbije **Milan Prostran**.

## Uloga države

Dakle, država sada mora što većem broju tih preduzeća da omogući da uspešno izađu iz stečaja, da im očisti bilanse i spasi ih od likvidacije. Međutim, smatra se da ne treba žuriti sa novom privatizacijom tih kombinata, već sačekati da oni prvo stanu na „zelenu granu“. Po ovome što se sad radi ispada da je otkrivanje „rupe na saksiji“ najzastupljenija politička aktivnost u Srbiji, ali posle političkih promena nosioci „prevrata“ ili su bili nesposobni ili

nisu želeli iz ličnih i posebno uskopartijskih interesa, da izgrade drugi konzistentan državni sistem. Period u kome se menjaju „pravila igre“ posebno pogoduje malverzijama, a to se upravo i desilo u slučaju poljoprivrednog zemljišta, a na brojne malverzije ukazao je u svom izveštaju i Savet za borbu protiv korupcije podsećajući da prilikom prodaje preduzeća nije bio regulisano vlasništvo i status zemljišta koje su ona koristila. Prema ranijoj i sadašnjoj regulativi, promet poljoprivrednim zemljištem u javnoj svojini nije dozvoljen, zbog čega se u ranijem sistemu parcele nisu ni vodile kao vlasništvo preduzeća, kombinata ili zadruga. Savet tvrdi da je Agencija za privatizaciju, prodajući kombinata, zapravo obavljala promet zemljišta nad kojim su oni imali pravo korišćenja, iako za to nije bila nadležna, čime je načinjen propust u procesu privatizacije. Agencija za privatizaciju negirala je te tvrdnje. U dopisu koji je uputila Savetu, Agencija potvrđuje da „nikada nije bila ovlašćena, pa samim tim nije ni prodavala zemljište, već isključivo kapital preduzeća, tj. preduzeća u celini kao pravno lice sa svim svojim pravima, obavezama i imovinom“. Upravo se u tim pravima, međutim, i krije „kvačka“ jer se vrednost zemljišta nije nalazila u knjigovodstvenim bilansima, ona nije ulazila ni u procenu vrednosti firme niti u početnu cenu na licitacijama. Interesantno je da su aukcije na kojima su se prodavala preduzeća iz agrara bile izuzetno

dobro posećene, u mnogim slučajevima postizana je i zaista dobra cena (ukoliko se ne uzimaju u obzir obradive površine kojima su raspolagala). Sa dokazom o plaćenju ceni za firmu, novi vlasnici su se uglavnom bez problema u katastru upisivali i kao vlasnici zemljišta. Tu situaciju je jako teško ispraviti pa bi brzo mogla da usledi preprodaja poljoprivrednog zemljišta i čitavih agrobiznisa strancima, „a potom će se tragovi kapitala od tih prodaja zagubiti na nekom ostrvlju“.

## Neodgovornost odgovornih

Posebno je pitanje ko i kako treba da snosi odgovornost za jednu četvrtinu od ukupno privatizovanih poljoprivrednih preduzeća u Srbiji za koje su ugovori o privatizaciji poništeni, a njihova imovina opljačkana, bez ikakvih posledica po nesavesne kupce i sve u lancu državnih institucija, koji su bili dužni da kontrolišu da li novi vlasnici ispunjavaju ugovorne obaveze. U deceniji protekle privatizacije agroprivrede Srbije, bez posla je ostalo više od 50.000 radnika, a to je više od 150.000 gladnih usta. U privatizaciji poljoprivrednih kombinata su oštećeni njihovi radnici i penzioneri koji su decenijama odvajali deo ostvare-

ne dobiti i umesto raspodele na plate izdvajali za kupovinu zemljišta, mehanizacije, izgradnju objekata.

„Najveća greška je učinjena u poljoprivredi gde su pokidani repro lanci od njive do trpeze. To znači da je pogrešno uradjena privatizacija i da seljaci, oni koji su gradili prehrambenu industriju, šećerane i kombinata nisu postali njeni vlasnici sa akcijama. Da se to dogodilo, što je bilo normalno, oni bi uticali i na cene sirovina koje proizvode, a ovako su potčinjeni i ucenjeni od vlasnika prehrambene industrije... Sad se formiraju klasteri kao nešto novo. To nije tačno mi smo to sve imali, samo se zvalo reprodukcioni lanac. Dakle, sve što je bilo - uništeno je, pa danas ne možemo ni približno to da stvorimo. Zato i imamo samo 30 odsto proizvodnje iz 1989. godine sa kojom se poredimo! Sve ovo govori da mi u zemlji danas imamo nedogovornost odgovornih za pogrešno uradjeno“ navodi Prostran.

## Potrebna restitucija zadrugne imovine

Neophodno je pokrenuti pitanje restitucije zadrugne imovine, koje predstavlja tabu temu u društveno-ekonomskom i političkom sistemu Srbije. Nema razloga zašto pravo na povraćaj imovine ne bi imale i zadrugne, „kad ga po Zakonu o restituciji imaju sve verske ustanove i naslednici svih fizičkih lica“, dodaje profesor Poljoprivrednog fakulteta dr Miladin Ševarlić. „Prema gruboj proceni, zadrugni sektor je oštećen za više od dve milijarde evra po



Prof. dr Miladin Ševarlić

osnovu oduzetih zemljišnih površina i imovine širom Srbije“. Pred zadrugnim sektorom Srbije stoji više nereguliranih pitanja koja zahtevaju urgentno rešavanje i neophodno je što pre preduzeti značajne reformne procese. Najveći problem odnosi se na „protivustavno egzistiranje društvene svojine u zadrugama, imajući u vidu da od Ustava 2006. godine ne postoji društvena svojina“. Ta svojina je de fakto nastala kao zadrugna, radom i poslovanjem zadrugara i zadruga, ali se iz političkih i pravnih razloga vodila kao društvena svojina. „Mi smo jedinstveni u svetu po tome što u sektoru zadrugarstva, izuzimajući članske udele zadrugara, u zadrugama praktično nema imovine koja je imovina zadruga ili zadrugara“.

Dakle, neophodno je što pre doneti ili novi Zakon o zadrugama ili odredbe postojećeg zakona o povraćaju zadrugne imovine zadrugama i zadrugnim savezima sprovesti

u delo, „jer nije tačno da ne mogu da se sprovedu“, već se radi o koliziji ovog i drugih, kasnije donetih zakona, kao što je Zakon o stečaju. Kada danas govorimo o zadrugarstvu krajem 2011 bilo je 2.088 zadruga različitih vrsta, od toga treba odbiti oko 200 zadruga koje su po Zakonu o ubrzanom stečaju likvidirane, pri čemu poljoprivredne zadrugne čine dve trećine zadruga, slede omladinske i studentske, stambene i drugi oblici. Prema najnovijim podacima danas imamo

oko 1.733 zadrugne, a živih je oko - 1.500. Inače, 2012. je bila i godina zadrugarstva. Svake godine prve subote u julu obeležava se Međunarodni dan zadrugarstva, od 1923. u okviru Međunarodnog zadrugnog saveza, a od 1995. i kao Svetski dan zadrugarstva po odluci Ujedinjenih nacija. „U 2012. godini to je to bilo posebno značajno, jer se taj dan obeležavao u 2012. godini koja je proglašena Međunarodnom godinom zadruga“. Srbija je inače jedina zemlja u svetu koja je donela poseban zakon samo za jednu zadrugu, i to Zakon o srpskoj književnoj zadrugi 1997. godine u znak zahvalnosti za to što je značajno doprinela očuvanju i razvoju srpske nacionalne kulture, ali i drugih naroda i nacionalnih manjina koji žive na teritoriji Srbije.

Nastavak u narednom broju

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

*U poljoprivredi pokidani repro lanci od njive do trpeze*



IZGRADNJA POGONA ZA PROIZVODNJU ENERGETSKIH PELETA OD BIOMASE

# Ekonomski i ekološki isplativa proizvodnja

Piše: Prof. dr Miladin Brkić

Jedan od budućih pravaca razvoja naše poljoprivrede je proizvodnja energetskih peleta i briketa od biomase, naročito od ostataka iz poljoprivredne proizvodnje. Poznato je da poljoprivreda Vojvodine proizvede 9 miliona tona poljoprivredne biomase svake godine. Od te količine 25 do 30 odsto može da se iskoristi u energetske svrhe. Ostatak biomase može da se koristi za povećanje plodnosti zemljišta zaoravanjem, za prostirku i naknadno đubrenje njiva, za izolacioni material, za nameštaj, za sredstva za poliranje i u druge svrhe. Takođe, poljoprivreda može na svojim slabijim i zakorovljenim zemljištima da proizvodi energetske kulture, kao što su mikantus, sudanska trava, šećerna trska, manioka, topioka i druge visokoprinosne trave, kao i plantažnu vrbu i topolu. Na ovaj način proizvodnja i upotreba biogoriva bila bi održiva, ekonomski i ekološki isplativa.

Sa podizanjem pogona za proizvodnju energetskih peleta i briketa od biomase upošljavala bi se radna snaga, povećao bi se promet poljoprivrednih proizvoda, smanjio bi se uvoz klasičnih vrsta energenata,

jom (odvod otpadne vode). U isto vreme rešava se veliki problem prikupljanja i kupovine poljoprivredne biomase. Za kontinuiran rad pogona potrebno je godišnje obezbediti 8.000 tona biomase, da bi učinak pogona bio 1,0 tona na čas energetskih peleta. Bivši poljoprivredni kombinat "Agrouniju" kupila je firma "MK Komerc" iz Novog Sada. Velike količine slame se koriste za potrebe stočarske proizvodnje. Kupovina slame od zemljoradnika je otežan posao pošto su oni razuđeni i imaju male količine biomase. Ukoliko bi se i napravio ugovor s njima, pitanje je koliko bi se poštovao taj ugovor kada bi cena slame u međuvremenu porasla. Zbog toga, da bi se firma "Miva" obezbedila sa sirovinom, ona se okrenula krupnim sakupljačima slame, koji se nalaze u južnoj Bačkoj. Oni kamarišu slamu za prodaju uz autoput E-5. U ugovor za kupovinu slame mora da se unesu sledeće klauzule: oblik, dimenzije i masa bala slame (nasipna masa), sadržaj vlage (ispod 16 %), kvalitet slame (da ima prirodnu zlatno-žutu boju, svež miris, da nije ustajala, niti da ima stranih mirisa), sadržaj pepela (ispod 7 %), sadržaj organ-



Rol bale slame na polju posle žetve pšenice

Cena briketa iznosi od 120 do 140 evra, a peleta od 140 do 160 evra. Loženje peleta obavlja se automatski pomoću specijalnih gorionika za pelete, koji se montiraju na vrata ložišta. Pored klasične peći ili kotla postavlja se kontejner (rezervoar) sa peletama, veličine kolika je potrebna masa peleta za nekoliko do nedelju dana. Uz pomoć PLC automatskog upravljanja, tj u zavisnosti kolika se želi uspostaviti temperatura vazduha u prostoriji i vremena paljenja i gašenja ložišta, ložište se samostalno snabdeva sa peletama bez pomoći čoveka. Dakle, da bi se mogle koristiti pelete za loženje potrebno je prethodno da se na vrata ložišta ugradi gorionik za pelete. Ručno loženje peleta se ne isplati zbog njihove visoke cene i zbog sagorevanja. Cena transporta briketa i peleta je različita u odnosu na razdaljinu od proizvođača do kupca. Brikete podnose troškove transporta do 500, a pelete do 1.000 km.

## Oprema i cene

Cena opreme za proizvodnju briketa je u principu nešto jeftinija (10 do 20%) od opreme za proizvodnju peleta. Uglavnom cena zavisi od proizvođača i kvaliteta izrade opreme. Ovde treba naglasiti da su ponude opreme tražene za preradu suve biomase, kako bi se izbegla kupovina skupe opreme za sušenje biomase, bar u prvim godinama rada pogona, dok se ne otplati pogon. Firma "Miva" sakupila je ukupno 15 ponuda. Nekoliko ponuda je obnovljeno na zahtev "Mive" u cilju potpunijanja ponuda.

Domaći proizvođači opreme za proizvodnju energetskih briketa su sledeće firme: "Dekan" iz Vrnjačke Banje, "Slavija", Valjevo i "Metal Matik", Beočin. Cena linije iznosi od 40.000 do 350.000 evra, u zavisnosti od veličine, odnosno učinka opreme. Poznati inostrani proizvođači opreme za proizvodnju briketa su: "Nielsen", Danska, "Pawert", Švajcarska, "Macprese", Švajcarska, "RuF", Nemačka, "Strautmann", Nemačka, SBM, Kina, "Gemco", Kina, "Ronak", Indija, "Lehra", Indija, itd. Cena linije za briketiranje biomase iznosi od 100.000 do 550.000 evra, u zavisnosti od učinka, zemlje proizvođača i kvaliteta izrade opreme.

Domaći proizvođači opreme za proizvodnju energetskih peleta od biomase su sledeće firme:

"Metal Matik", Beočin, "Metalac-Ostojić", Obrenovac, "Metalkop", Bački Jarak, "Kovačević-Inženjering", Banatski Karlovac, i "Pelet C", Temerin. Cena linije za proizvodnju energetskih peleta od biomase izno-

si 50.000 do 450.000 evra, zavisno od učinka opreme. Poznati inostrani proizvođači opreme za proizvodnju peleta su: CPM, Kalifornija (USA), "Amandus Kahl", Nemačka, ICK Group, Ukrajina, "Muyang Group", Kina, "Nova Pellet", Italija, "Bühler", Švajcarska, itd. Cena linije za proizvodnju energetskih peleta iznosi od 85.000 do 650.000 evra, u zavisnosti od učinka, zemlje proizvođača i kvaliteta izrade opreme. Tako na primer, za učinak linije za peletiranje biomase od 0,55 do 0,6 t/h cena domaće linije iznosi 45.000 evra, a inostrane 85.000 evra. Za duplo veći učinak linije od 1,0 do 1,2 t/h cena domaće linije iznosi



Izgled energetskih peleta

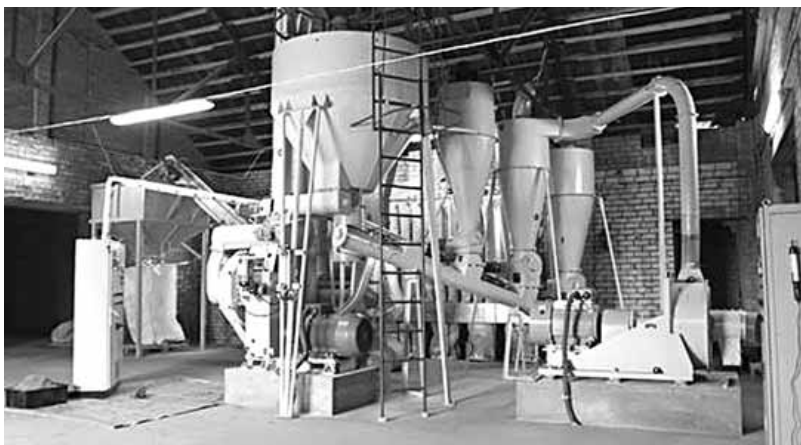
190 do 230.000 evra, a inostrane od 185.000 do 650.000 evra. Dakle, cene su vrlo raznolike i neujednačene. Radi informisanja čitaoca navodimo da je predstavnik američke firme CPM u našoj zemlji firma "Pellet Mill", iz Pančeva, nemačke "Amandus Kahl" firma "Industrija import" iz Novog Sada, kineske firme "Muyang Group", firma "Feed Tech" iz Beograda, ukrajinske firme ICK Group, firma "Pro-X Bronto" iz Odžaka, češke firme "G-apple", firma "Green Group" iz Novog Sada i italijanske firme "Nova Pellet", firma "Lineta" iz Beograda. Pri analizi dobijenih ponuda treba posebno obratiti pažnju na uslove prodaje opreme, kao što su: potrebni sadržaj vlage u sirovini, usitnjenost sirovine, rok izrade opreme, troškovi transporta opreme, troškovi carine, garantni rok, rezervni delovi, da li je obezbeđen servis opreme, da li je izrada projekata u ceni opreme ili nije, troškovi montaže opreme i puštanja u pogon, obuka radnika, i dr.

## Za koliko se vrati uloženo

Pre nego što se podigne pogon mora se obezbediti sigurna prodaja energetskih peleta. Treba imati u vidu da pored nabavke opreme treba sagraditi građevinski objekt sa potrebnom infrastrukturom. Takođe, treba obezbediti sredstva za

nabavku sirovine za jednogodišnji rad pogona u visini 20 do 30% od celokupne investicije. Izradom biznis plana može da se ustanovi da se investicija može vratiti za nekoliko godina (3 do 6) u zavisnosti od veličine uloženi finansijskih sredstava.

Ako se detaljno analiziraju prikupljene ponude od linija za peletiranje biomase može da se konstatuje da su ponude raznovrsne i neujednačene u pogledu tehnologije rada, broja elemenata opreme, dimenzija i učinka opreme, povezanosti opreme u liniju, cena pojedinačne opreme u liniju, cena pojedinačne opreme, kao i uslova za prodaju opreme. Poseban problem nameće se pred kolektiv firme "Miva" iz Indije kako da se ustanovi kvalitet izrade, učinak i efikasnost rada opreme u praksi. Firma "Miva" je prema svojim mogućnostima ustanovila da joj je potreban učinak pogona od 1,0 t/h. Takav učinak većina naših domaćih proizvođača opreme nema instaliran u praksi da se može videti i proveriti u radu. Drugo, inostrane firme, odnosno njihovi predstavnici u našoj zemlji nude veće učinke od 1,0 t/h, a poseban je problem što nema ni jednog instaliranog pogona u našoj zemlji na poljoprivrednu biomasu. Najviše pogona može da se pronađe za proizvodnju peleta od drvene biomase, uglavnom izvan Vojvodine. Dobro je poznato da se šumska, odnosno drvoprerađivačka biomasa, bolje presuje od poljoprivredne biomase. Ali, problem je što u Vojvodini nema šuma (7%). Dakle, ko će i kako garantovati kvalitet izrade i efikasnost rada opreme pri preradi poljoprivredne biomase koja treba da se instalira u Indiji. Najbolje će biti da se sačeka otvaranje pogona u Doroslouvu. U ovom selu, koje se nalazi na putu između Odžaka i Sombora, završava se podizanje velikog pogona za peletiranje poljoprivredne biomase. Firma BPI iz Praga, zajedno sa jednom nemačkom firmom, uložila je investiciona sredstva u ovaj pogon ili kako ga oni nazivaju fabriku energetskih peleta. Oprema je kombinovana. Srce opreme (presa i oko prese) je "Amandus Kahlova" nemačka oprema. Ostala opreme je iz Češke, drugih zemalja i iz naše zemlje. Dakle, u proleće će se moći videti kako ova kombinacija opreme radi u preradi poljoprivredne biomase. Druga mogućnost postoji da se ode u inostranstvo i vidi kako oprema odabrane firme radi sa poljoprivrednom biomasom. Na kraju, treba da se zaključi, sve se može korak po korak da savlada, ako se sve dobro pregleda, prouči i odluči.



Pogon za peletiranje biomase

smanjilo bi se zagrevanje atmosfere i smanjio bi se negativni uticaj na klimatske promene. Prema našim saznanjima u našoj zemlji izgrađeno je oko 40 pogona za briketiranje i peletiranje, uglavnom drvene, a manje poljoprivredne biomase. Stari pogoni za briketiranje su prestali sa radom iz raznoraznih razloga, a novi su otvoreni. U poslednje vreme sve više se otvara pogona za proizvodnju energetskih peleta od biomase.

## Konkretan primer

Koje sve početne probleme treba rešiti pri izgradnji novog pogona za peletiranje biomase biće prikazano na konkretnom primeru u Indiji. Naime, renomirana firma "Miva" d.o.o. je od jesenas prikupljala ponude za kupovinu opreme iz inostranstva i od domaćih proizvođača. Njena želja je da podigne novi pogon na ledini u industrijskoj zoni (severoistok). Potrebna površina parcele je kupljena od 1,0 ha. Instalacija za vodu, gas, električnu energiju i kanalizaciju postoji. Prilazni putevi su asfaltirani. Verovatno će biti potrebno da se poveća snaga trafostanice sa 75 na oko 150 do 200 kW. Za to postoji prostor, ali treba nabaviti dozvolu. Takođe, biće potrebno rešavati mali problem sa kanalizaci-

skih primesa (gljivica i plesni) i sadržaj neorganskih primesa (peska, kamenja, stakla, metalnih delova i zemlje), količina slame, mesto isporuke, cena i rokovi isporuke.

Sledeći problem za rešavanje nameće se firmi "Miva" koju liniju opreme da nabavi, tj. kupi, za proizvodnju briketa ili peleta, da li inostranu opremu, čisto domaću ili kombinovano, zatim da li novu opremu ili polovnu, repariranu. Da bi rešili dilemu da li da proizvode brikete ili pelete treba proceniti tržište. Brikete mogu da koriste oni koji imaju klasične peći ili kotlove za upotrebu ogrevnog drveta i/ili komadnog ili briketiranog uglja. Usput da napomenemo, da se u ložišta tih peći ne sme ubacivati do vrha brikete od biomase, jer se biomasa pri sagorevanju gasifikuje i može doći do pucanja ložišta. U ložištu se mora ostaviti dovoljno prostora za sagorevanje gasova od biomase. Loženje briketa obavlja se uglavnom ručno. Pošto brikete od biomase brže sagorevaju od drveta ili uglja, onda je potrebno da se loženje obavlja češće. Energetska vrednost, sadržaj pepela, sadržaj vlage i nasipna masa briketa i peleta je uglavnom identična, ako se proizvode od iste sirovine. Cena briketa je nešto niža od peleta, ali je znatno viša od ogrevnog drveta i uglja.

# Seljak uvek najbolje zna šta treba da radi

**Najveća pomoć poljoprivrednicima biće da ih puste da rade svoj posao, jer će tako oni sami najbolje i najbrže znati šta i kako da urade oko leka za mleko, kukuruza, setve, registracije..**

Svaki proizvođač mleka, kao pomoć od države, dobiće po 300 kilograma zdravog kukuruza i čuveni mineral "zeolit" da se do dogranice dovede nivo zvoljenog aflatosina dovedu u normalnu.

- Tu pomoć dobijaju registrovana gazdinstva iz ove oblasti kod kojih je inspekcija utvrdila prisustvo mikotoksina u mleku i za sada je to zvaničan stav nadležnih. Ali, ja mislim da će najveća pomoć poljoprivrednicima biti da ih puste da rade svoj posao, jer će tako oni sami najbolje znati šta i kako da urade - kaže za „Sremsku poljoprivredu“ načelnik Uprave za poljoprivredu Grada Sremska Mitrovica **Vladimir Nastović** povodom višenedeljnih događanja oko afere i prepucavanja nastalih u vezi sa otkrićem većeg prisustva aflatoxina u mleku koje je bilo na tržištu od dozvoljene.

**Koliko je mlekara u sreskomitrovačkoj opštini dobilo ovu pomoć?**

- Za sada nam taj podatak nije poznat. Razgovarao sam sa predstavnicima novoformiranog Udruženja proizvođača mleka, oni su dobili neke naznake od mlekara da bi trebali da prvo urade analize hraniva na svojim farmama. Koliko sam informisan, u kontaktu su sa veterinarskom inspekcijom tako da će se rezultati analize znati uskoro. Posledice svega ovog će biti malo teže, a mi ćemo, što se tiče, ove uprave učiniti sve da pomognemo proizvođačima mleka.

**Kako komentarišete najavu pomoći od Pokrajinske vlade?**

- Svaka pomoć je dobrodošla, ali se o tome trebalo razmišljati mnogo pre svega ovog što se dogodilo. Mislim da sve nije trebalo da se desi na svoj način, da institucije treba da rade svoj posao, da radimo kako se radi i u svetu. Nacionalna laboratorija svakako treba da se uradi, mi je nemamo, na žalost. Eto nam



Vladimir Nastović

posla za naredni period. Bilo je propusta u radu, ali ovakvim temama ne treba da se bavi politika i ja mislim da je to bilo to. Najgore je što se sve događa preko proizvođača i preko ledja proizvođača.

**Mislite li da će lanjska suša i aktuelna događanja uticati na strukturu setve?**

- Struktura će biti iste kao lane, proizvođači se i dalje bave klasičnom strukturom. Bez obzira na iskustva od prošle godine i sušu tako će biti. Jedino apelujem na seljake da se savetuju sa stručnjacima oko svega, jer će se tako na pravi način prevazići eventualne teškoće.

**U Sremskoj Mitrovici se formiraju nova udruženja.**

- Udruživanje je jedini pravi put da se ostvare interesi proizvođača, zato podržavam udruživanja. Treba raditi na programima svakog od njih i ići dalje u udruživanje. Zajednički će se lakše doći do fondova za ostvarivanje sredstava.

**U toku je preregistracija gazdinstava...**

- Ovo je značajan posao zato pozivam poljoprivredne proizvođače da se uključe u ovu aktivnost jer joj je rok 31. mart, a naznake su da neće biti pruženja roka. Ako nisu dobili papire, neka se o svemu raspitaju u kancelariji trezora. Onaj ko je registrovan, može da očekuje 6.000 dinara za subvencije i isto toliko za regresirano gorivo. Uredba je prošla na Vladi, ali prvo bi trebao da bude isplaćen dug poljoprivrednicima za prošlu godinu, a onda isplata pripadajućeg za ovu godinu, rekao je Vladimir Nastović, načelnik za poljoprivredu Sremske Mitrovica.

Razgovarala: **S.Đaković**

## VREMENSKA PROGNOZA ZA APRIL

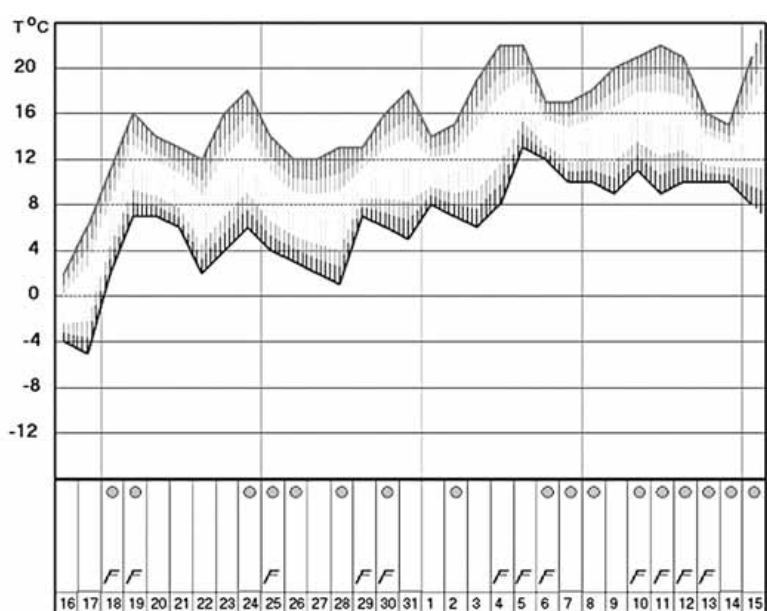
### Temperatura i padavine u granicama proseka

Srednja minimalna temperatura vazduha u aprilu imaće vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 0,2 stepena u odnosu na višegodišnji prosek, navedeno je na sajtu Republičkog hidrometeorološkog zavoda Srbije.

U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost aprilske srednje minimalne temperature vazduha oko 8,6 stepeni. Srednja maksimalna temperatura vazduha u aprilu biće

u granicama višegodišnjeg proseka, sa vrednostima u proseku višim za oko 0,2 stepena u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom aprila biće oko 18,6 stepeni. Srednja količina padavina tokom aprila biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku višim za oko 3 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja aprilske količina padavina iznosiće oko 58 mm.

#### Prognoza vremena do 15. aprila



☐ ГРМЉАВИНА ☐ КИША ☐ МАГЛА ☐ СНЕГ ☐ ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.



NOVI SAD • IZ PROGNOZNO IZVEŠTAJNE SLUŽBE

## Pojava male repne pipe

Pregledom useva uljane repice na lokalitetu Grabovci, utvrđeno je prisustvo imaga male repne pipe u indeksu napada od 4,75 procenata.

Uljana repica se nalazi u fenofazi od 19 do 22 BBCH (9 i više listova razvijeno, do vidljiva dva sekundarna stabla).

Repičine pipe se hrane lišćem, ali najveće štete čine larve koje buše hodnike u stabljici (velika repičina pipa) ili u peteljka i žilama listova (mala repičina pipa). Usled napada velike repičine pipe (*Ceuthorrynychus napi*) iznad napadnutog mesta razvoj se usporava, stabljika se deformiše (žbunast izgled), a tkivo puca. Kod napada male



Mala repina pipa

repine pipe (*Ceuthorrynychus quadridens*) dolazi do žućenja i opadanja listova što može značajno uticati na prinos.

Za sada se ne preporučuju mere zaštite.

RC Ruma nastavlja sa praćenjem dinamike pojave ove štetočine.

## Zaštititi jabuku od čađave krastavosti



Na teritoriji Regionalnog Centra Novi Sad u zasadima jabuka, situacija je sledeća:

Dozrelost pseudotecija 65% kod sorte Zlatni Delišeš i 60,5% kod sorte Ajdared, što upućuje na visok potencijal prisustva askospora koje vrše primarne infekcije.

Prisustvo askospora u vazduhu koje se oslobađaju nakon kiše, a koje su registrovane na hvataču spora Burkard.

Jabuke u fenofazi 03-09 BBCH u zavisnosti od sortimenta:

- Zlatni delišeš 03 BBCH - kraj bubenja lisnih pupoljaka.

- Ajdared i Greny Smith-07-09 BBCH-od početka pucanja pupoljaka do zeleni listići oko 5 mm.

Sobzirom na prisustvo infektivnog materijala prouzrokovala čađave

krastavosti i početka otvaranja pupoljaka, a pred najavljene padavine i povećanje temperatura koje mogu dovesti do stvaranja uslova za ostvarenje infekcija, preporučuje se preventivni tretman preparatima na bazi bakra.



Zlatni Delišeš 03 BBCH

## Pojava lucerkine bube

Na lokalitetu Irig - Kudoš pregledom useva lucerke konstatovano je prisustvo prezimljujućih imaga lucerkine bube u indeksu napada od 3,25 procenata.

Lucerkina buba ima jednu generaciju godišnje. Odrasli insekti se hrane lišćem lucerke, ali su larve mnogo štetnije (naročito larve trećeg i četvrtog stupnja). Najveće štete nastaju pred prvi otkos.

Za sada nema potrebe za preduzimanjem mera zaštite.

RC Ruma nastavlja sa praćenjem dinamike pojave ove štetočine.



Lucerkina buba



# maxximalno!





- ▷ maxximalno brzo delovanje i aktivnost
- ▷ maxximalna pokrovnost lista korova i usvajanje
- ▷ maxximalna sloboda u primeni
- ▷ maxximalno bezbedan za šećernu repu



**Bayer CropScience**  
Bayer d.o.o.  
Omladinskih brigada 88b, 11070 Beograd  
Tel: 011 20 70 252, Faks: 011 20 70 261

Zelena linija: 011 20 70 258  
zelenalinija@bayer.com  
www.bayercropscience.rs

# Voćari „merkali“ John Deere traktore

Predstavnicima Zemljoradničke zadruge „Slankamenka“ iz Novog Slankamena, u saradnji sa indijskom Agencijom za ekonomski razvoj, imali su priliku da se upoznaju sa najnovijim modelima mašina „John Deere“ na prezentaciji koja je prošle nedelje organizovana ispred hladnjače u Novom Slankamenu. Svim zainteresovanim poljoprivrednim proizvođačima prikazana su tri konceptijski različita traktora: ratarski, voćarsko-vinogradarski i po prvi put mali komunalni traktor. Traktore je predstavila firma „Rest Trade“ koja se bavi prodajom poljoprivrednih mašina.

Ono po čemu je „John Deere“ prepoznatljiv poslednjih 50 godina jeste kvalitet, ali kod naših ljudi i dalje postoje predrasude o cenama ovih mašina. Cilj današnje prezentacije je da utičemo na mišljenja poljoprivrednika i pokažemo da mala razlika u ceni u odnosu na ostale brendove



Poljoprivrednici merkali traktore

ustvari znači kvalitet koji je neprocenjiv. Za sremski okrug i slankamenački kraj posebno je interesantan model voćarskog traktora koji je nizak, male širine i sa kabinom koja ima maksimalnu sigurnost, tako da nema potrebe za zaštitnim maskama - rekao je **Aleksandar Gogoljev** u ime kompanije „Rest Trade“.

Indijska Agencija za ekonomski razvoj organizovala je ovu prezentaciju kako bi svim poljoprivrednicima bila predstavljena nova tehnologija i oprema.

Ovo je izuzetna šansa za sve naše zadrugare da vide kakva oprema postoji danas i koliko ona može da doprinese povećanju poljoprivredne proizvodnje. Ono što ne nađu ovde, moći će da vide na novosadskom Poljoprivrednom sajmu - istakao je **Dragan Janković** - direktor Agencije za ekonomski razvoj i dodao da je Slankamen poznat voćarski kraj, a ovdašnjim voćarima je omogućeno da dugoročno uzimaju zemljište u zakup za višegodišnje zasade na period od 20 do 40 godina.

Prezentacije ne bi bilo bez voćara zbog kojih su novi modeli i predstavljeni. O kvalitetu ne treba govoriti jer je poznato da je „John Deere“ u samom vrhu proizvođača, ali sušna godina i manjak novca u budžetima rezultirao je time da se novi mode-

li tek „merkaju“ i samo se pita za cenu. Na primer, cena malog traktora za voćarsko-vinogradarsku delatnost iznosi 39 hiljada evra.

Voćarstvo je u ovom kraju veoma zastupljeno, radi se i za izvoz, a opština Indija, zajedno sa drugim fondovima radi na poboljšanju uslova. Ono što će u najvećoj meri popraviti uslove za bavljenje voćarstvom jeste

izgradnja sistema za navodnjavanje. Kako se moglo čuti, projektna dokumentacija je pri kraju, a do aprila meseca treba da bude završen idejni projekat. Do kraja godine bi moglo da se krene sa izvođenjem radova, a projekat navodnjavanja biće realizovan uz pomoć pokrajinskih i republičkih fondova.

M. Balabanović

## Jabuke bez pesticida

Najviše reči među voćarima bilo je vezano za najnovije priče o jabukama koje su zbog nedozvoljene količine pesticida vraćene iz Rusije.

Što se tiče količine pesticida u jabukama u ovoj ULO hladnjači, razloga za brigu nema, jer se one redovno kontrolišu i ne premašuju dozvoljene granice, koje je Ruska federacija pooštrila još prošle godine. Hladnjača se prazni, ne ide nam u prilog ovo što se piše u novinama da se vraća jabuka iz Rusije, ali mi u Novom Slankamenu nemamo nikakvih problema, naša jabuka je ispitana, ispitujemo je u stanici u Bečeju, kod nas je sve u redu, i nemamo ostatka pesticida. Međutim, mi smo jedinka u većem sistemu - poručio je **Branko Marović**, direktor Zemljoradničke zadruge Novi Slankamen.



Hladnjača se polako prazni

Nova i savremena mehanizacija



# flexx -ibilno!

## SAVRŠENO PRILAGOĐEN vama i kukuruzu



Bayer d.o.o.  
Omladinskih brigada 88b, 11070 Beograd  
Tel: 011 2070 252, Faks: 011 2070 261  
Zelena linija: 011 2070 258  
zelenalinija@bayer.com, www.bayercropscience.co.rs



# Merlin<sup>®</sup> flexx

Bayer  
**BEKMaxx**  
Tehnologija koja čuva

- Merlin Flexx pripada grupi herbicida sa najširim spektrom delovanja
- Merlin Flexx duže „čeka kišu“ i na taj način smanjuje rizik od nepovoljnih vremenskih uslova
- Merlin Flexx ima osobinu reaktivacije - aktivira se u više navrata sa novim padavinama
- Merlin Flexx ima veoma dugotrajno delovanje - uništava korove i nakon nicanja kukuruza
- Merlin flexx je fleksibilan, jer se može koristiti puna doza preparata, kako pre nicanja, tako i u fazama do trećeg lista kukuruza

Bayer CropScience

# Promet roba na Produktnoj berzi

od 11. do 15. marta 2013. godine

## Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Stabilna cena pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama



Procena kupaca da je postojeći nivo cena u ovom trenutku veoma prihvatljiv za njih, uticalo je na to da su brokeri berze na bazi kotirane tražnje pronalazili ponudu, a ne obratno što je za nelikvidna i plitka tržišta kao što je naše, uobičajen slučaj. Takve tržišne okolnosti za posledicu su imale rekordan ovogodišnji nedeljni promet koji je iznosio 2.675 tona robe što je 2,55 puta veći promet u odnosu na prethodnu nedelju. Finansijska vrednost prometa iznosila je 72.693.750,00 dinara ili za 132,80% više nego prethodne nedelje.

Pšenica je bila ta koja je pokrenula celo tržište. Ovom robom se trgovalo protekle nedelje u ukupnoj količini od 2.425 tona. Najzad se poklopilo nekoliko povoljnih okolnosti da se tražnja aktivira, a da ponuda prihvati uslove kupaca. Sa jedne strane, procena da je aktuelna cena minimum ispod koje dalje neće padati vrednost ove robe, uz blagi pad vrednosti dinara, podstakao je izveznu tražnju, a sa druge strane, nalazimo se u predsetvenom periodu kada su vlasnicima pšenice neophodna likvidna sredstva za zasnivanje prolećne proizvodnje, pa se odlučuju na prodaju. Srpska pšenica prošlogodišnjeg roda je kvalitetna, pa je to dobra prilika da naši izvoznici održe teško stečeni renome na međunarodnom tržištu koji je donekle naru-

šen usled poznatih okolnosti na tržištu kukuruza. Hlebnim žitom se trgovalo po jedinstvenoj ceni koja je iznosila 24,30 din/kg (22,50 bez PDV), što je potpuno identična cena onoj iz prethodne nedelje.

Kukuruzom se protekle nedelje simbolično trgovalo, ali cena koja je realizovana u kupoprodajnim aranžmanima zaključenim preko „Produktne berze“ ukazuje na blagi cenovni oporavak ove robe. Realizovana berzanska cena od 22,03 din/kg (20,40 bez PDV) u porastu je u odnosu na prethodnu nedelju od 1,73%. Rast nije veliki, ali s obzirom na pravu tržišnu agoniju u kojoj se ova roba našla proteklih meseci, ovo je dobar signal za vlasnike kukuruza.

Cena soje je takođe u porastu. Cena od 59,94 din/kg (55,50 bez PDV) koja je realizovana u trgovanju protekle nedelje, za 1,28% je u porastu u odnosu na prethodni nedeljni period. Za razliku od cene sojinog zrna, cena sojine sačme sa 44% proteina u padu je za 3,28%, a iznosila je 70,80 din/kg (59,00 bez PDV).

Međusobnu ponudu i tražnju usaglasili su i učesnici u trgovanju suncokretovom sačmom sa 33% proteina po ceni od 35,52 din/kg (29,60 bez PDV) i mineralnim đubrivom UREA na cenovnom nivou od 45,31 din/kg.

## Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUĐE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM
Kukuruz, rod 2012.	575	22.14-22.03	25	22.03
Mineralno đubrivo UREA	50	45.31	50	45.31
Soja, rod 2012.	150	64.80-59.94	50	59.94
Sojina sačma, min. 44%	125	68.40-72.00	75	68.40-72.00
Suncokretova sačma, min. 33% proteina	25	35.52	25	35.52
Sojina sačma, min. 44% odloženo plaćanje 16. dana	25	70.20	25	70.20
Pšenica, rod 2012.	3.750	24.30-24.84	2.425	24.30

## PRODEX

PRODEX na dan 15.03.2013. godine iznosi 233,21 indeksnih

poena i za 1,64 indeksna poena je u porastu u odnosu na prošli petak.



## Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2012.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	253.54 \$/t	255.01 \$/t	259.86 \$/t	259.86 \$/t	266.18 \$/t
Kukuruz	285.50 \$/t	289.12 \$/t	291.80 \$/t	291.80 \$/t	282.04 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
217.73 EUR/t (futures maj 12)	197.16 EUR/t (futures maj 12)



EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
234.50 EUR/t (futures mart 12)	224.00 EUR/t (futures mart 12)

Generalno mirna aktivnost na svetskim tržištima, rezultirala je pad svetskih cen pšenice u protekloj nedelji. Fjučers na pšenicu je pojeftinilo za 5,51% u poslednjih nedelju dana, dok je cena kukuruza pala za 0,70%.

U Parizu je hlebno zrno jeftinije za 1,60%, dok je u Budimpešti skuplje za 0,96%. Kukuruz je u Parizu skuplji za 2,28%, dok je u Budimpešti jeftiniji za 3,46%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno mar. 12	554.25 \$/t	556.53 \$/t	547.35 \$/t	541.98 \$/t	527.43 \$/t
Sojina sačma mar. 12	436.10 \$/t	438.10 \$/t	436.40 \$/t	427.00 \$/t	455.00 \$/t

Na čikaškoj berzi je soja sa martovskom isporukom poskupela za 4,74%, dok je sojina sačma pojeftinila za 4,35%.

E-mail: nsberza@eunet.rs, internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA 021/443-413 od 7<sup>30</sup> do 14<sup>30</sup>

**SPONZOR**  
 Francuski hibridi kukuruza i suncokreta  
 Limagrain d.o.o.  
 21000 Novi Sad, Radnička 30a  
 Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789  
 miroslav.sidor@limagrain.rs  
 branimir.alivjovic@limagrain.rs  
 www.limagrain.rs

\*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.



VOĆE OD 11.03. DO 18.03.2013

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	220	250	220	bez promene	dobra
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	110	120	110	bez promene	dobra
3	Grepfrut (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	130	140	130	bez promene	dobra
4	Grožđe (belo ostale)	Uvoz (Italija)	kg	700	800	800	bez promene	slaba
5	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	700	800	800	bez promene	slaba
6	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	80	100	100	rast	dobra
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz (Italija)	kg	150	160	160	bez promene	prosečna
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz (Italija)	kg	130	150	150	bez promene	prosečna
9	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz (Italija)	kg	130	150	150	bez promene	prosečna
10	Jabuke (Jonagold)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	prosečna
11	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
12	Jagoda (sve sorte)	Uvoz (Grčka)	kg	400	450	400	-	dobra
13	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	150	bez promene	dobra
14	Kruška (ostale)	Uvoz (Italija)	kg	280	300	300	bez promene	prosečna
15	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
16	Limun (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	140	150	150	bez promene	dobra
17	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Kipar)	kg	150	160	150	bez promene	dobra
18	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	250	300	300	bez promene	dobra
19	Orah (očišćen)	Domaće	kg	900	1.000	1.000	bez promene	dobra
20	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	90	120	120	bez promene	dobra
21	Smokva (suva)	Uvoz (Turska)	kg	400	500	400	-	dobra

POVRĆE OD 11.03. DO 18.03.2013

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	30	35	35	bez promene	dobra
2	Brokola (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	220	250	250	rast	prosečna
3	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
4	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	50	bez promene	dobra
5	Karfiol (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	220	250	250	rast	dobra
6	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
7	Krastavac (salatar)	Uvoz (Grčka)	kg	280	300	280	pad	prosečna
8	Krompir (beli)	Domaće	kg	70	80	80	bez promene	dobra
9	Krompir (crveni)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
10	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	30	50	30	bez promene	prosečna
11	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	250	300	300	bez promene	dobra
12	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	25	30	30	bez promene	dobra
13	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
14	Paprika (Babura)	Uvoz (Španija)	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
15	Paprika (ljuta)	Uvoz (Grčka)	kg	550	600	550	pad	prosečna
16	Paprika (šilja)	Uvoz (Španija)	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
17	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	400	rast	dobra
18	Paradajz (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	220	250	250	pad	prosečna
19	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	350	rast	dobra
20	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
21	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
22	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	400	450	450	bez promene	slaba
23	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	300	350	300	bez promene	slaba
24	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
25	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
26	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
27	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	bez promene	dobra
28	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	rast	prosečna
29	Ren (sve sorte)	Domaće	kg	400	500	500	-	slaba
30	Rotkva (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
31	Rotkvica (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	60	rast	dobra
32	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	120	bez promene	dobra
33	Tikvice (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	220	250	220	pad	dobra
34	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	bez promene	dobra
35	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	50	40	pad	dobra
36	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 11. 03 - 18. 3. 2013. god.

\* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	30	33	33	rast	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	28	30	28	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	džak 12-25 kg	Domaće	kg	30	33	33	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	30	bez promene	prosečna
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	32	35	32	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	20	21.3	20	-	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	20.3	21	20.3	-	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	22.6	24	22.6	pad	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 25.2 - 4.3. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

\* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	230	250	250	pad	vrlo slaba
2	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	240	250	250	bez promene	slaba
3	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 11.3. - 18.3. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

\* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	200	210	210	bez promene	slaba
2	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	132	132	132	bez promene	vrlo slaba
3	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	155	165	165	bez promene	prosečna

KAKO ODREDITI VRSTU I TAČNE DOZE POTREBNOG ĐUBRIVA

# Uzorkovanje zemljišta DGPS tehnologijom

**C**ena đubriva je značajan segment u ukupnim troškovima proizvodnje. Stoga je od izuzetnog značaja odrediti vrstu i tačne doze potrebnog đubriva. Za dobijanje korektnih i objektivnih rezultata analize zemljišta potrebno je pravilno uzeti uzorke sa parcele. Pravilo je da se svaka pojedinačna parcela uzorkuje posebno. Uzorak se uzima na taj način što se parcela (veća od 5 ha) podeli na delove od po 5 ha (ukoliko se na samom terenu ne odluči drugačije) i sa svakog od tih delova uzme jedan prosečan uzorak. Jedan prosečan uzorak se dobija sa 20-30 pojedinačnih uboda sondom na delu od 5 ha. Za parcele koje su manje od 5 hektara uzima se jedan prosečan uzorak (tj. 20-30 pojedinačnih uboda sondom na toj parceli).

Uzorak koji se uzima sa parcele treba da bude reprezentativan, to jest da verodostojno prikaže obezbeđenost cele parcele sa hranivima. Često se u praksi sreću greške u đubrenju, koje su direktna posledica grešaka prilikom uzorkovanja parcele. Zato je prilikom uzorkovanja potrebno napraviti plan uzorkovanja i greške svesti na minimum, a subjektivnost, koja je česta kod ručnog uzorkovanja, eliminisati. Danas se u svetu koriste razni načini mehanizovanog uzorkovanja koji u mnogome olakšavaju uzimanje uzoraka.

Posebna usluga koja je dostupna proizvođačima u Srbiji je uzorkovanje i analiza zemljišta korišćenjem najsavremenije tehnologije (GPS



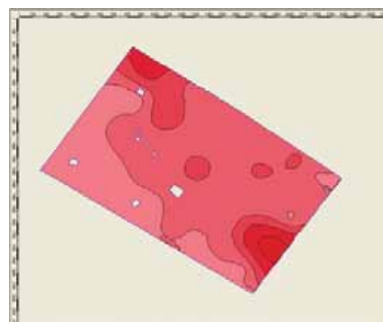
Uzorkovanje se vrši automatskim uzorkivačem

navigacije), kao i stručni saveti o đubrenju. Za uzorkovanje zemljišta se koristi automatski uzorkivač, smešten na terenskom vozilu, koje je opremljeno sa GPS navigacijom. Uzorkovanje je, na ovaj način, daleko brže i lakše, a uzorci su kvalitetnije i objektivnije uzeti, što doprinosi da analiza bude realna i konkretna.

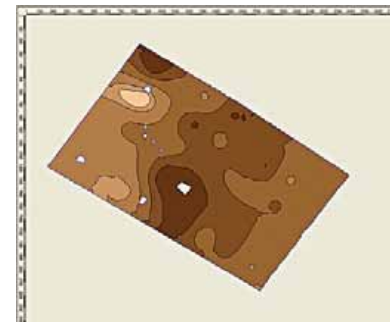
Sonda za uzorkovanje je ugrađena na terensko vozilo, a uzorkova-

nje se vrši automatskim uzorkivačem. Dubina uzorkovanja može da se podešava od 0-90 cm, čime je omogućeno uzorkovanje zemljišta za sve vrste hemijskih analiza, a u cilju nadoknade pojedinih elemenata u zemljištu. Dubina uzorkovanja za ratarske i povrtarske useve je 0-30 cm.

Za voćnjake i vinograde kao i za određivanje mineralnog azota i EUF analize uzorkovanje se vrši na du-



Zemljišna mapa za kalijum

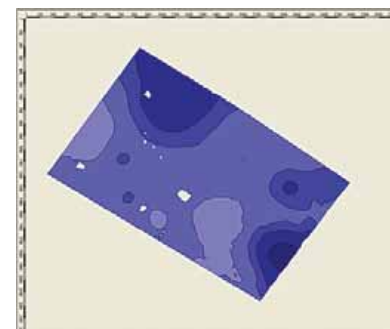


Zemljišna mapa za humus

binama od 0-30, 30-60 i 60-90 cm. Važno je istaći, da je prilikom automatskog uzorkovanja dubina i količina uzorka stalna, dakle, ne zavisi od osobe koja uzorkuje kao pri ručnom uzorkovanju.

Prilikom uzorkovanja vrši se i snimanje same parcele, pomoću GPS prijemnika, i dobija se tačna površina i oblik, kao i koordinate same parcele. Za svaku pojedinačnu parcelu se pravi plan uzorkovanja, to jest na osnovu površine se određuje broj uzoraka koji će biti uzet, kao i putanja kretanja vozila (navođeno GPS prijemnikom) prilikom vađenja uzoraka. Uzorci se transportuju do akreditovane laboratorije.

Zahvaljujući visokoj tehnologiji i stručnim iskustvima, moguća je izrada preporuka za đubrenje kako oranica, tako i voćnjaka i vinograda kao i izrada zemljišnih mapa (svake pojedinačne parcele za humus, fosfor i kalijum) koje omogućuju raci-



Zemljišna mapa za fosfor

onalno đubrenje i značajnu uštedu. Proizvođači dobijaju kompletnu dokumentaciju analize zemljišta i preporuku za đubrenje. Uzorkovanje se vrši kako ratarima tako i voćarima, vinogradarima i povrtarima na većim površinama. Za manje njive i plastenike koriste se ručne sonde za uzorkovanje.

Izvor: Agro-Ferticrop

# Ubedljivo!





## PROSAR®

- Suzbija najvažnije bolesti lista i klasa u pšenici i ječmu
- Sprečava pojavu i dalje širenje bolesti u slučaju ostvarene zaraze
- Odlična efikasnost u suzbijanju paleži klasa (*Fusarium spp.*)
- Sprečava zagađenost mikotoksinima
- Obezbeđuje visok kvalitet zrna
- Značajno doprinosi ostvarivanju maksimalnih prinosa

Bayer d.o.o.  
Omladinskih brigada 88b, 11070 Beograd  
Tel: 011 2070 252, Faks: 011 2070 261, Zelena linija: 011 2070 258  
zelenalinija@bayer.com, www.bayercropscience.co.rs



 Bayer CropScience



DOBRINCI • ŠTA NUDI "ZELENA MREŽA VOJVODINE"?

# Bio-bašta - malo biljno carstvo

**Biljke prijatelji: kako rotkva, kada je u blizini mrkve i krastavca, izaziva "konfuziju" kod insekata - Kamilica poboljšava ukus povrća - Čaj od maslačka u borbi protiv lisnih vaši, kako krompir uništava pauka**

Da li će u blizjoj budućnosti njeve, bašte i voćnjaci, postati Zelena mreža Vojvodine, i Srbije, samim tim i Srema, zavisiće kako od ulaganja države, ali i spremnosti proizvođača, pretežno žena, da se uključe u projekat budućnosti: "Organska poljoprivreda - šansa za sve".

Nosilac ovog projekta je Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i rodnu ravnopravnost, savetovanja na ovu temu su započela, nedavno je jedno održano u Dobrincima, a kako su naglasili stručnjaci, cilj ovog "zelenog pokreta" je - zdrava hrana.

**Šta je to organska poljoprivreda?**

O tome je govorila prof. dr **Branka Lazić**, profesor emerit sa Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu. Program je namenjen ženama u selima Vojvodine, s ciljem njihovog ekonomskog osnaživanja, imajući u vidu tradiciju bavljenja baštovanstvom.

Struka kaže da je to, u kratkim crtama, proizvodnja hrane čiji su osnovni principi ekologija, biološka raznovrsnost, primena visokih, svetskih, standarda u proizvodnji, i očuvanje prirode.

Princip zdravlja je osnovna stvar u ovoj proizvodnji, a podrazumeva poboljšanje zdravlja zemljišta, biljaka i životinja. Princip pravičnosti



Crveno, volim te crveno

zahteva primenu etike prema prirodi - viši kvalitet života uz kvalitetnu hranu i očuvanje prirodnih resursa. Kada se govori o principu zaštite, govori se o osnovnom ljudskom pravu na zdravu životnu sredinu, kvalitetnu hranu, smanjenje siromaštva u društvu.

**Zašto je organska hrana zdrava i bezbedna?**

Iz više razloga, a u osnovi svega je proizvodnja bez upotrebe sinte-

tičkih pesticida, teških metala, antibiotika, hormona, aditiva, toliko prisutnih na današnjem tržištu. Ova proizvodnja je sigurna, jer podrazumeva redovnu kontrolu inspekciskih službi Ministarstva poljoprivrede.

Kada je reč o bio-bašti, tu su najbitnije dve stvari - plodna zemlja i zdrava biljka. Svaka veća ili manja površina zemljišta uz kuću je šansa za proizvodnju svežeg povrća za porodicu. Primera radi, četvoročlanoj porodici je dovoljna bio-bašta povr-

šine 350 kvadrata za ishranu tokom cele godine. Veće površine veća su šansa za biznis, za prodaju.

Bio-bašte podrazumevaju plodored i upotrebu raznih vrsta organskih đubriva. Mere biološke zaštite za osnovu imaju gajenje mešanih useva i brojnih biološki aktivnih biljaka - biljaka prijatelja.

**Kako biljke prijatelji funkcionišu u prirodi, kako se "zajedničkom akcijom" bore protiv insekata i bolesti?**

Kada se, primera radi, kupus gaji uz paradajz, to donosi redukciju broja larvi kupusnog moljca. Ako se kupus i krastavac gaje uz kamilicu, to poboljšava ukus povrća. Kada je krastavac uz brokoli - to odbija štetočine krastavca. Ako je mrkva uz crni i beli luk, to odbija mrkvinu muvu. U situaciji kada su mrkva i krastavac uz rotkvu - to izaziva zbunjenost, "konfuziju" insekata. Kada je krompir uz pasulj, manji je broj krompirove zlatice, a kada se paradajz nađe uz kadificu, to tera štetočine, kada su u društvu paradajz, hrizantema i kineski vlašac - to je prirodni lek protiv gljivičnih oboljenja i lisnih vaši. Ako je krompir uz koprivu ili ren, to je veća otpornost na sve bolesti, kada su kupusnjače uz nanu, mirođiju, žalfiju, ruzmarin ili kamilicu - to je garant boljeg rasta tih kupusnjača.



**A kako se biljke, u svom malom biljnom carstvu, bore protiv bolesti i insekata, a da se pri tome eliminišu pesticidi?**

Za sve ima leka. Ako se napravi čaj od nadzemnih delova krompira, to je odlična odbrana od pauka. Čaj od maslačka ili buvača brzo će oterati lisne vaši, fermentisan ekstrat belog luka lako će izaći na kraj sa lukovom muvom, čorba od pelina ili ekstrat dragoljuba uništiće sovicu, čorba od paradajza efikasna je u borbi protiv kupusara, za plamenjaču je najbolji lek čaj od crnog luka, za rđu je ubitačna čorba od rastavića, a za pepelnicu ista ta čorba, i čaj od belog luka.

Na kraju, sledi i poruka - Gajite biljke sa ljubavlju, one će vam to izdašno vratiti!

Dakle, živela ljubav, pa bio to i beli luk.

K. Kuzmanović

## Oštro protiv korova!





# Sekator<sup>OD</sup>



- Širok spektar delovanja
- Posebno efikasan u suzbijanju dva najznačajnija korova - palamide i prilepače
- Visoko selektivan za strna žita
- Mogućnost primene sve do lista zastavičara
- Odlično prijanjanje i usvajanje
- Može se mešati sa drugim sredstvima za zaštitu bilja (Falcon, Decis)
- Bez ograničenja u plodoredu

Bayer d.o.o.  
Omladinskih brigada 88b, 11070 Beograd  
Tel: 011 2070 252, Faks: 011 2070 261, Zelena linija: 011 2070 258  
zelenalinija@bayer.com, www.bayercropscience.co.rs







# Oduvek je bilo dobrog grožđa i vina

**Veliki je ulog: vinograd traži slugu, a ne gospodara. Posao se mora voleti, kad u februaru kreneš sa rezidbom, nema pauze do berbe – kaže ugledni vinar i vinogradar Jovan Stojković**

Kada je stari Sava Stojković umro u Americi, ima tome čitav vek, njegovoj porodici u Banoštoru stigla je, iz dalekog Detroita, pozamašna suma dolara od životnog osiguranja. Praunuk **Jovan Stojković** danas ne zna koliko je tačno bilo novca, ali ga je sasvim sigurno bilo dovoljno za izgradnju nove kuće i vinskog podruma. Na porodičnoj zgradi i podrumu o tome svedoči upisana 1912. godina, a u međuvremenu objekat je renoviran, krov od trske zamenjen modernijim i trajnijim.

Vinski podrum banoštorskih Stojkovića se održao do današnjih dana, a 2012, na stogodišnjicu postojanja, vredni domaćini su izgradili i novi, veći i savremeniji. Jer, ovde je uvek bilo vinograda i dobrog vina, a biće ga i ubuduće.

- Da, ovde je oduvek bilo vinograda, u početku dva-tri zasada čokotaša, kopalo se motikom i paralo konjima. Uvek smo u tom starom podrumu imali bar hiljadu litara dobrog vina, po dva bureta i to za sopstvene potrebe. Deo grožđa je nošen preko Dunava, u Bačku, u Petrovac, Silbaš i Gložan, pa su i tamošnji domaćini mogli da prave vino. A ovo naše vino nismo prodavali, već koristili za kućne potrebe, pomalo delili i rodbini. Deda i otac su mnogo radili na njivi i pomalo pili, nisu ni naše potrebe bile male – priča nam Jovan Stojković, koji sa sinom **Vasom**, inženjerom voćarstva i vinogradarstva, vodi posao u porodičnom podrumu.



U novom podrumu Stojkovića

Tek 1975. godine Jovanov otac Vasilije zasadio je prvi plantažni vinograd. Poduhvat nije odmah uspeo, pošto ga je plamenjača uništila. Nije bilo iskustva! Pošto je ovaj zasad razoran, 1977. se podiže novi sa oko 2.500 čokoti i bilo je više uspeha. Grožđe je nošeno na prodaju u Ilok, jer se tamo dobro plaćalo, ali su uvek ostajala po dva bureta vina za kućne potrebe.

- Svoj prvi vinograd ja sam zasadio 1996. i postepeno ga proširivao, u nekoliko navrata, 1999, 2003, 2007. godine. Imamo ukupno dva i po hektara vinove loze, računajući i oko 800 čokoti u zakupu. Sin i ja smo registrovali podrum, radimo zajedno, on je više gazda a ja radnik.

Plantažni vinogradi su lakši za obradu, sve je mehanizovano, postoje traktorske kopačice, zalamačice, prskalice... Ručno se jedino orezuje i berbi. Povećavale su se i količine napravljenog vina, od 2.000 litara te 1996. do 8.000 litara posle deset godina. Grožđe više nismo prodavali, već samo vino – kaže Jovan Stojković, sada već nadaleko čuveni vinogradar i vinar iz Banoštora.

Od prošlogodišnje berbe Stojković očekuju da proizvedu oko 25.000 litara vina. Najviše se uzdaju u talijanski rizling, šardone, vranac, merlo, kaberne sovignon... Kako su se proširivali vinogradi i količine vina, tako je rasla i potražnja. Prošle godine su imali 17.000 litara vina, kaže Jovan, ali je zafalilo rizlinga i rozea.

Uz vrhunski roze i domaću slaninu, razgovaramo o perspektivama ovakvog posla. Veliki je ulog: vinograd traži slugu, a ne gospodara. Posao se mora voleti, kad u februaru kreneš sa rezidbom, nema pauze do berbe, tvrdi naš sagovornik. Valja šest – sedam puta prskati i to kad je normalna godina. Dodaće još naš sagovornik da moraš voleti i da popiješ. U selu je velika konkurencija, jer su tu čuveni proizvođači Šijački, Ačanski, Radošević, Urošević i Stojković, pa onda Silbaški, Rakić, vinarija "Kvet" kao sledbenik Zemljoradničke zadruge "Grozđ"... Ipak, kaže, za sve ima posla, dobro se slažu i saraduju, pre deset godina su osnovali Klub vinara i vinogradara "Sveti Trifun".

D. Poznanović



Jovan Stojković u starom podrumu

## Vek jednog podruma (1912 – 2012)

Na stogodišnjicu postojanja starog porodičnog podruma, 2012, počeo je sa radom novoizgrađeni podrum Stojkovića u Banoštoru, zahvaljujući u prvom redu nepovratnim sredstvima Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo. Otac Jovan i sin Vasa su napravili savremeni podrum i degustacionu salu, krenuli i sa seoskim turizmom. Nabavljena su tri prohromska bureta, ukupnog kapaciteta 9.000 litara, sa sistemom za kontrolisanu fermentaciju. Nova presa može da ocedi tri tone grožđa odednom, lakše je

raditi u nadzidanom podrumu, sa toplom i hladnom vodom.

Vinogradarstvo je glavni posao porodice Stojković, višak zemlje se uglavnom daje u arendu. Jedna porodica može da živi od toga, s tim što valja dokupiti određene količine grožđa, pa i više se posvetiti novim ekonomskim trendovima. A tu se, pre svega, misli na snažniju turističku ponudu: domaćinstvo, za sada, ima dve degustacione sale sa 60 mesta, kao i dva dvokrevetna apartmana. Organizuju poslovne ručkove i večere, nastupaju na sajamskim priredbama i smotrama vinara. Ni nagrade ne izostaju.



**B - BOGAT ULJEM  
A - ADAPTIBILAN  
R - RODAN  
O - OTPORAN  
L - LEPA GLAVA  
O - ODLIČNI PRINOSI**



Stabilno i provereno!

Srednjerani uljani hibrid, koga karakterišu stabilnost i sigurnost u rodu iz godine u godinu. Pokazao je da može lako da se adaptira na različite uslove proizvodnje i donese standardno visoke prinose. Postoji u dve varijante, Rm i Ro.

RO: Otporan na Volovod

KWS Srbija d.o.o.  
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

